

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 13 ● ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1978 ● ΧΕΣΒΑΝ 5739

«Ἐπὶ τριῶν πραγμάτων ὁ κόσμος στηρίζεται· ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τῆς κρίσεως καὶ ἐπὶ τῆς εἰρήνης»

(Ἀβώτ, 1:18)

על שלשה דברים תלך העולם
על האמת על החן ועל השלום

ΕΓΙΝΕ Η ΚΑΛΗ ΑΡΧΗ

Οί συμφωνίες του Camp David καί τά γεγονότα αὐτῆς τῆς τελευταίας περιόδου πού ἀκολούθησαν τίς συμφωνίες, δέν μπορεῖ παρά νά χαροποιήσαν κάθε ἄνθρωπο πάνω στή γῆ. Γιατί, ἀνεξάρτητα ἀπό φυλή, χρῶμα, θρησκεία, πεποιθήσεις, κάθε προσπάθεια πού γίνεται γιά τήν παγκόσμια εἰρήνη δέν μπορεῖ παρά νά γεμίξῃ χαρά κι ἐλπίδα δόλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅποιοι κι ἂν εἶναι, ὅπου κι ἂν βρίσκονται.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε ταλαιπωρηθῇ καί καταστραφῇ ἀπό τίς παγκόσμιες διαφωνίες καί συρράξεις. Οἱ νεκροί τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἀκόμη φωνάζουν ἀπό τοὺς τάφους τους, ἐνῶ ἐμεῖς, τά θύματα πού μέινουμε ζωντανοί, μεταφέρουμε τίς φρικιαστικές μνῆμες μας σέ κάθε βῆμα τῆς ζωῆς μας.

Οἱ διαφωνίες μεταξύ Ἀράβων καί Ἰσραήλ, πού στοίχισαν τόσο αἷμα καί στά δύο μέρη, πού ἀπέληξαν τήν παγκόσμια εἰρήνη, πού ἀναστάτωσαν πολλές φορές τή ζωή διαφόρων χωρῶν, φαίνεται ὅτι βαδίζουν πρὸς τήν ὀριστική ρύθμισί τους.

Πολλά βέβαια καί μεγάλα ἔχουν ἀκόμη νά γίνουν. Κι ὄχι μόνον μεταξύ Ἰσραήλ καί Αἰγύπτου ἀλλά καί μέ τίς ἄλλες Ἀραβικές χῶρες. Πολλά προβλήματα πρέπει ἀκόμη νά λυθοῦν, σέ πολλές διαφορές πρέπει νά βρεθῇ ἡ χρυσή τομή.

Εἴμαστε βέβαιοι, ὅμως, ὅτι κι αὐτό θά ἐπιτευχθῇ, μία πού ἔγινε ἡ ἀρχή. Ἡ καλή ἀρχή.

Μαζί, λοιπόν, μέ τίς εὐχές τῶν ἀνθρώπων ὅλου τοῦ κόσμου, μαζί μέ τί ἐλπίδες πού γέννησαν οἱ συμφωνίες τοῦ Camp David καί πού ἐνεθάρρυνε ἡ ἀπονομή τοῦ Βραβείου Νόμπελ Εἰρήνης στόν Πρόεδρο Σαντάτ καί στόν Πρωθυπουργό Μπεγκίν, προσθέτουμε καί τίς δικές μας προσδοκίες γιά τήν ἐπικράτησι τῆς εἰρήνης.

Καί τίς εὐχές αὐτές τίς συμπληρώνουμε μέ μία ἄλλη, ἀκόμη μεγαλύτερη: ἡ Εἰρήνη, ἡ Δικαιοσύνη καί ἡ ἐφαρμογή τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων σύντομα νά ἐπικρατήσουν καί στή μαρτυρική καί πονεμένη Κύπρο!

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ ΕΒΡΑΙΟΙ ΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ

Τιμώνται στην Ελλάδα και από
τούς Έλληνες της Αμερικής

Κατά καιρούς, ιδιαίτερα μάλιστα με την πρόσφατη υπόθεση της άρσεως του «έμπάργκο», έχουν ακουστεί στην Ελλάδα πληροφορίες και ειδήσεις για τη στάση διαφόρων Αμερικανών γερουσιαστών, βουλευτών κι άλλων παραγόντων της δημόσιας ζωής σχετικά με την υποστήριξη των ελληνικών απόψεων και δικαιωμάτων.

Αν τό θέμα έρχεται στις στήλες αυτού του περιοδικού είναι γιατί πολλοί από τους Αμερικανούς επισήμους που υποστηρίζουν τά ελληνικά συμφέροντα τυχαίνει νά είναι Έβραιοι τό θρήσκειμα.

Αναφέρουμε ένδεικτικά τά όνόματα των γερουσιαστών Τζάβιτς, Ρίμικοφ, τού βουλευτού Ρόζενθαλ, τού δημάρχου Ν. Υόρκης Κώτς κ.ά.

Στό άρθρο αυτό δέν επιθυμούμε νά προσθέσουμε τίποτα δικό μας. Θά μεταφέρουμε, ασχολίαστα, όσα άλλοι έχουν πει γι' αυτούς τούς φιλέλληνες Αμερικανούς, Ισραηλίτες κατά τό θρήσκειμα.

Εμείς πού έχουμε τή διπλή ιδιότητα νά είμαστε και Έλληνες, αλλά και Έβραιοι τό θρήσκειμα, τιμάμε αυτούς τούς φιλέλληνες δημοσιεύοντας τά παρακάτω κι αφιερώνοντας τό έξώφυλλο αυτού τού τεύχους στόν πίο αντιπροσωπευτικό απ' όλους: τόν βουλευτή κ. Μπένζαμιν Ρόζενθαλ.

Ο Δήμαρχος Αθηναίων για τό Δήμαρχο Ν. Υόρκης

Στίς έφημερίδες έδημοσιεύθη ή παρακάτω ανακοίνωση τού Δημάρχου Αθηναίων κ. Ίω. Παπαθεοδώρου, μέ τήν ιδιότητά του τού Προέδρου τής Κεντρικής Ένώσεως Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος

Στό βήμα ό άνθρωπος τής βραδιάς κ. Μπέν. Ρόζενθαλ πρós τιμή τού όποιου δόθηκε ή τιμητική δεξίωση στό Κρύσταλ Πάλας.

(Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.), για τό Δήμαρχο Ν. Υόρκης κ. Έντουαρντ Κώτς:

«Τό Διοικητικό Συμβούλιο τής Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. ανακοινώνει ότι ό Δήμαρχος Νέας Υόρκης EDWARD I. KOCH σέ τηλεγράφημα τού Προέδρου τής Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. Γιάννη Παπαθεοδώρου, Δημάρχου Αθηναίων νά υποστηρίξει τά δικαιώματα τού Έλληνικού Κυπριακού λαού, τού άπάντησε ως εξής:

«Αγαπητέ Δήμαρχε Παπαθεοδώρου:

Σας εύχαριστώ για τό πρόσφατο τηλεγράφημά σας πού άφορά τήν σοβαρή κατάσταση στην Κύπρο. Καθώς γνωρίζετε, πάντοτε έγώ υπήρξα θερμός υποστηρικτής τής Δικαιοσύνης και τής Έλευθερίας τής Κύπρου. Έξακολουθώ νά αγωνίζομαι για τήν άποκατάσταση των ανθρώπινων δικαιωμάτων καθώς και τήν κατάπαυση τής βίας.

Στό Κογκρέσσο, υποστήριξα τήν τροποποίηση ROSENTHAL, ή όποία τερματίζει τίς πωλήσεις στρατιωτικού ύλικού στην Τουρκία και θά εξακολουθήσω νά υποστηρίξω αυτή τή θέση μέχρις ότου αποσυρθεί ό Τουρκικός Στρατός.

Είλικρινά
EDWARD I. KOCH «Δήμαρχος»

Η Όμογένεια τής Αμερικής τιμά τό βουλευτή Ρόζενθαλ

Σύσσωμη ή Όμογένεια τής Αμερικής, ανεξάρτητα από πολιτικές πεποιθήσεις, τίμησε στίς 29 Σεπτεμβρίου 1978 τήν προσφορά στην ελληνική υπόθεση τού βουλευτού κ. Ρόζενθαλ.

Περιορίζομαστε νά αναδημοσιεύσουμε από τόν ελληνικό Τύπο των Η.Π.Α. τά παρακάτω:

Τό περιοδικό «Νέα Υόρκη», στό τεύχος τού Σεπτεμβρίου, γράφει:

«Μέ ιδιαίτερη τιμή και υπεργήφανεα αφιερώνομε τό έξώφυλλο τού ανά χείρας τεύχους στόν διακεκριμένο βουλευτή τής Νέας Υόρκης κ. BENJAMIN ROSENTHAL, τόν όποιο ή Όμογένεια τής Νέας Υόρκης τιμά

τὴν 29η Σεπτεμβρίου μὲ μιά εἰδική δεξίωση στὸ Κρύσταλ Πάλας, στὴν Ἀστώρια, γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς προεκλογικῆς ἐκστρατείας του.

Ὁ κ. Ρόζενθαλ δὲν εἶναι μόνο γνωστός σ' ὅλη τὴν Ἀμερικὴ σὰν ἀγωνιστὴς ὑπὲρ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων σ' ὅλο τὸν κόσμο, ἀλλὰ καὶ σὰν πρωταγωνιστὴς τῆς προσπάθειας ποὺ ὠδήγησε στὴν διακοπὴ τῆς στρατιωτικῆς βοήθειας πρὸς τὴν Τουρκία, τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1975. Μὲ τροπολογία ποὺ φέρει τὸ ὄνομα του, ἐψηφίσθη ἀπὸ τὸ Κογκρέσο ἡ διακοπὴ, ὕστερα ἀπὸ μιά σκληρὴ μάχη ποὺ ἀρχισαν ὁ κ. Ρόζενθαλ καὶ οἱ συνάδελφοί του στὸ Κογκρέσο, κ.κ. Μπραδῆμας, Σαρμπάνης καὶ Ἦγκελτον, λίγο μετὰ τὴν δευτέρη προέλαση τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀττίλα στὴ μαρτυρικὴ Κύπρο.

Ὁ βουλευτὴς Ρόζενθαλ ἀφιέρωσε ἀμέτρητες ὥρες καὶ κατέβαλε ὑπεράνθρωπες προσπάθειες γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ «ἐμπάργκο» καὶ γιὰ τὴν διατήρηση τῶν περιορισμῶν στὴν χορήγηση στρατιωτικῆς βοήθειας πρὸς τὴν Τουρκία. Ἀγωνίστηκε μέχρι καὶ τὸν περασμένο μῆνα ὅταν, τελικὰ, ὕστερα ἀπὸ τὶς ἀνευ προηγουμένου προσπάθειες τοῦ Λευκοῦ Οἴκου καὶ τῶν Εὐρωπαίων συμμάχων τοῦ ΝΑΤΟ, ἤρθησαν οἱ περιορισμοὶ ὑπὸ ὠρισμένους ὅρους ποὺ προστεθῆσαν τὴν τελευταία στιγμῇ.

Στὸ πρόσωπο τοῦ κ. Ρόζενθαλ ἡ Ὁμογένεια θὰ τιμῇσι τὸ φιλελληνικὸ ρεῦμα στὴν Ἀμερικὴ καὶ ὅλα τὰ μέλη τοῦ Κογκρέσου ποὺ μὲ προσωπικὴ πολιτικὴ θυσία ἀγωνίστηκαν γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἀμερικανικοῦ νόμου σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν χορήγηση στρατιωτικῆς βοήθειας σὲ εἰσβολεῖς.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς πῖο διακεκριμένους νομοθέτες, μὲ γνήσια φιλελεύθερες, προοδευτικὲς ιδέες, ὁ βουλευτὴς Ρόζενθαλ εἶχε προηγουμένως διακριθεῖ καὶ σὰν πολέμιος τοῦ δικτατορικοῦ καθεστώτος τῆς 21ης Ἀπριλίου.

Στὴν δεξίωση τῆς 29ης Σεπτεμβρίου καλεῖται ἡ Ὁμογένεια νὰ ἐκφράσει τὴν εὐγνωμοσύνη της πρὸς τὸν διαπρεπῆ Νεοϋρκέζο πολιτικὸ, τὸν διαπρέψαντα στὴ μάχη γιὰ τὴν δικαίωση τῶν ἐθνικῶν πόθων τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἑλλάδος, ποὺ συνέβη νὰ συμπίπτουν μὲ τὶς ἀρχές τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας καὶ τὰ συμφέροντα τῆς χώρας αὐτῆς.

Κάνουμε ἐκκλήση σὲ ὅσους δὲν θὰ μπορέσουν νὰ προσέλθουν στὴν ἐξίωση, νὰ ἀποστείλουν ταχυδρομικῶς ὁποιοδήποτε ποσὸ θεωρήσουν καλὸ, συμπληρώνοντες τὸ εἰδικὸ δελτίο ποὺ δημοσιεύουμε σὲ ἄλλη σελίδα. Ἀς ἀποδείξωμε ὅτι γνωρίζομε νὰ ἐκτιμῶμε τὶς προσπάθειες τῶν Ἀμερικανῶν πολιτικῶν ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὰ θέματα ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρουν. Καὶ ὡς ἀποδείξωμε, ἀκόμη, ὅτι δὲν ἐνισχύομε οἰκονομικῶς τὶς προεκλογικὲς ἐκστρατείες τῶν ἐλληνικῆς καταγωγῆς μόνο πολιτικῶν. Μόλις τὸν περασμένο μῆνα ἡ Ὁμογένεια τῆς Νέας Ὑόρκης τίμησε ἕνα ἄλλο ἐξέχον μέλος τοῦ Κογκρέσου, τὸν Γερουσιαστὴ Πέλλ, ποὺ ἐπίσης ἀγωνίστηκε μέχρι καὶ τὴν τελευταία στιγμὴ γιὰ τὴν διατήρηση τοῦ ἐμπάργκο. Εἶναι τώρα καιρὸς νὰ τιμηθεῖ ὁ κ. Ρόζενθαλ ἀπὸ ὅλους μας, ὅπως τοῦ ἀξίζει! ❧

Τὴν πλήρη περιγραφὴ τῆς συγκεντρώσεως γιὰ τὸν κ. Ρόζενθαλ τὴν ἀναδημοσιεύουμε ἀπὸ τὴν ἑλληνοαμερικανικὴ ἐφημερίδα «Πρωϊνὴ» (φύλλο 2 - 10 - 1978).

«Μέσα σὲ μιά κατάμεστη αἰθουσα ἀπὸ Ἑλληνοαμερικανούς πραγματοποιήθηκε τὸ βράδυ τῆς περασμένης Παρασκευῆς στὸ Κρύσταλ Πάλας τῆς Ἀστωρίας ἡ τιμητικὴ συγκέντρωση γιὰ τὸν Βουλευτὴ Νέας Ὑόρκης κ. Μπέντζαμιν Ρόζενθαλ, τὸν πρωτεργάτη καὶ τὸν ἀκούραστο αὐτὸ ἀγωνιστὴ τῶν ἐλληνικῶν δικαίων, ἐκδήλωση γιὰ τὴν ἐπανεκλογὴ τοῦ κ. Ρόζενθαλ.

Στὴν τιμητικὴ δεξίωση, ἡ ἐπιτυχία τῆς ὁποίας ἦταν χωρὶς προηγουμένο μιά καὶ ὁλόκληρη ἡ αἰθουσα τοῦ Κρύσταλ Πάλας ἦτανε κατὰμεστη, παρέστησαν ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἐπανεκλογὴ τοῦ κ. Ρόζενθαλ περιλαμβανομένων τοῦ Προέδρου καὶ Ἀντιπροέδρου κ.κ. Γ. Λιβανοῦ καὶ Πῶλ Λιτσάκη ὁ κ. Σίμο Δήμας, ὁ κ. Νίκος Ἀνδριώτης, ὁ Ἄρης Καρατζῆς, ἡ Μαρία Λουίζα Τσιάπτες, ὁ Τζέιμς Κέλλυς, ὁ Στήβ Σκόπας, ὁ Τζῶν Λοῖζος, ὁ Ι. Μαμουλάκης, ὁ Ι. Παπαζίκος, ὁ Τζῶν Λινάκης, ὁ Πήτερ Φίλιος, ὁ Νικ. Σπιτογιάννης ὁ ἀεικίνητος Δρ. Ἰωάννης Ποῦλος καὶ ἄλλοι. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι ποὺ πραγματικὰ λήμπρυναν μὲ τὴν ἐκλεκτὴ παρουσία τους τὴ δεξίωση αὐτή, ἦταν ὁ Γερουσιαστὴς κ. Πῶλ Σαρμπάνης καὶ ὁ Δήμαρχος τοῦ Χάρτφορντ Κοννέκτικατ κ. Τζῶρζ Ἀθανσον.

Μετὰ τὴν εἰσαγωγικὴ ὁμιλία τοῦ κ. Δήμα ἀνέβηκε στὸ βῆμα ὁ κ. Πῶλ Σαρμπάνης ποὺ μίλησε μὲ ἐνθουσιασμό ἀλλὰ καὶ περηφάνεια γιὰ τὴν ἐλληνικὴ ὁμογένεια τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἰδιαίτερα τοὺς Ἕλληνες τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἀναφέρθηκε στὴν ἀπόφαση τοῦ Κογκρέσου γιὰ τὴν ἀρσὴ τοῦ ἐμπάργκο τονίζοντας ὅμως ὅτι ἡ ἀπώλεια μιᾶς μάχης δὲν σημαίνει καὶ τὴν ὁλοκληρωτικὴ ἥττα. Συνεχίζοντας ἐξέφρασε τὴ λύπη του γιὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ Κυβερνήτη κ. Δουκάκη στὶς προκριματικὲς ἀλλὰ ἐλπίδα ὅτι ὁ κ. Πῶλ Τσόγκας θὰ εἶναι ὁ δεῦτερος Ἑλληνοαμερικανὸς Γερουσιαστὴς.

Συνεχίζοντας ὁ κ. Σαρμπάνης ἀναφέρθηκε στὴν ἀπουσία τοῦ κ. Τζῶν Μπραδῆμα ἀπὸ τὴ συγκέντρωση πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Ρόζενθαλ ἀλλὰ ὑπογράμμισε πῶς ὁ Ἑλληνοαμερικανὸς αὐτὸς Βουλευτὴς ποὺ εἶναι τρίτος ἱεραρχικὰ στὴ Βουλὴ ἀντιμετωπίζει αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἕνα δύσκολο ἐκλογικὸ ἀγῶνα γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀπουσία του ἦτανε ἐπιβεβλημένη γιὰ νὰ προετοιμάσει τὴν προεκλογικὴ του ἐκστρατεία. Στὴ συνέχεια διάβασε ἐπιστολὴ - μῆνυμα τοῦ κ. Μπραδῆμα πρὸς τὴν συγκέντρωση, μὲ τὴν ὁποία καλεῖται ἡ Ὁμογένεια νὰ προσφέρει τὴν συμπαράσταση, ὑποστήριξη καὶ ψῆφο της πρὸς τὸν ἐκλεκτὸ Νομοθέτη τῆς Νέας Ὑόρκης κ. Ρόζενθαλ.

Στὴν ὁμιλία του ὁ κ. Σαρμπάνης ἀναφέρθηκε μὲ ζωηρότητα χρώματα στὸ ἔργο, τὴ σταδιοδρομία ἀλλὰ καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ κ. Ρόζενθαλ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ἀπὸ τούς πρωτοστάτες στὴν κίνηση γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Νόμου ἐναντίον τῆς Τουρκίας τὸ 1974 μετὰ τὴν εἰσβολὴ της στὴν Κύπρο. Ὑπῆρξε ἕνας φανατικὸς ὑποστηρικτὴς τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Δημοκρατίας στὴν Ἑλλάδα καὶ εἶναι ἀπὸ τοὺς πρώτους ποὺ ζήτησαν ἀπὸ τὴν Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση τὴν ἀποστολὴ σημαντικῆς οἰκονομικῆς βοήθειας γιὰ τὴν ἀνακούφιση τῶν προσφύγων τῆς Κύπρου.

Ο Βουλευτής κ. Μπέντζαμιν Ρόζενθαλ (δεύτερος από αριστερά) περιστοιχισμένος στο Κρύσταλ Πάλας από τόν Ιερατικών προϊστάμενων της Εκκλησίας Άγ. Δημήτριος αιδ. Δρ. Ίωάννη Ποϋλον, τόν Γερουσιαστή Πώλ Σαρμπάνη, τήν Αϊλίν Φερράρο, επίσης υποψήφια γιά τή Βουλή στήν 36η εκλογική περιφέρεια τής Ν. Υόρκης καί τόν κ. Σ. Δήμα.

Ο κ. POZENΘΑΛ

Στό βήμα ανέβηκε ό κ. Ρόζενθαλ πού τόνισε πώς μετά τήν άρση του έμπάργκο, πού έγινε γιατί οι διάφορες διεθνείς συνθηκές επέβαλλαν στήν Άμερική νά κάνει αυτή τήν άδίκη, τό Κογκρέσσο θ' άγωνιστεί γιά μιά δίκαιη καί βιώσιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος. Πρέπει, τόνισε ό κ. Ρόζενθαλ ν' άγωνιστούμε γιά νά πιέσουμε τήν Κυβέρνηση νά εξεύρει λύση στό Κυπριακό πρόβλημα. Τό Κογκρέσσο, τόνισε δέν θά έπιτρέψει στήν Άμερικανική Κυβέρνηση νά ξεχάσει τό Κυπριακό, γι' αυτό άλλωστε καί προστέθηκαν όλοι εκείνοι οι όροι καί περιορισμοί στό Νομοσχέδιο γιά τήν άρση του έμπάργκο. Η Άμερικανική Κυβέρνηση, είπε ό κ. Βουλευτής, έπιθυμεί λύση του Κυπριακού, αλλά αυτή τή στιγμή πιέζεται από άλλα σοβαρά διεθνή προβλήματα.

Ίδιαίτερη μνεία έκανε ό κ. Ρόζενθαλ καί τούς πρόσφυγες τής Κύπρου, τούς όποιους τόνισε ότι δέν θά έπιτραπεί ούτε στό Κογκρέσσο ούτε καί στήν Κυβέρνηση νά λησμονήσουν καί τόνισε ότι τό Κογκρέσσο πρέπει νά πιέσει τήν Κυβέρνηση νά εξασκήσει πίεση στήν Τουρκία γιά νά λύσει τό Κυπριακό πρόβλημα.

Άλλά τόνισε ταυτόχρονα πώς είναι ανάγκη νά συνεχισθούν οι προσπάθειες όλων πρós τά μέσα μαζικής επικοινωνίας, πρós τό Κογκρέσσο αλλά καί βασικά πρós τόν Άμερικανικό λαό νά μή ξεχνά τό δράμα τής Κύπρου γιατί καί τέτοιο θά αποτελούσε σοβαρό κίνδυνο γιά τό κύρος καί τό γόητρο των Ήνωμένων Πολιτειών, γιά τίς άρχές τής Δικαιοσύνης πού πρεσβεύει καί γιά τήν εφαρμογή του Άμερικανικού Νόμου. Γι' αυτό, κατέληξε ό κ. Ρόζενθαλ, είναι ανάγκη νά εξασκηθεί πίεση στήν Τουρκία γιά τήν εξεύρεση δίκαιης καί βιώσιμης λύσης του Κυπριακού.

Ο κ. ΑΘΑΝΣΟΝ

Άλλά τό άποκορύφωμα τής συγκεντρώσεως, ήταν ό καταπληκτικός κ. Τζώρτζ Άθανσον, Δήμαρχος του Χάρτφορντ Κοννέκτικατ, πού όχι μόνο ένθουσίασε αλλά καί γοήτευσε τή συγκεντρωση. «Είμαι υπερήφανος γιά σάς, τούς Όμογενείς, είπε ό κ. Άθανσον γιατί είσατε πιστοί.

Είσατε πιστοί στίς ύψηλές άρχες καί τά ίδεώδη, γιατί υποστηρίζετε μέ φανατισμό αυτούς πού υποστηρίζουν τίς ίδιες αυτές άρχές». Στή συνέχεια αναφέρθηκε στήν πρόσφατη έμπειρία του από τήν επίσκεψή του στήν Κύπρο, πού έγινε σέ μιά εποχή πού τό Άμερικανικό Κογκρέσσο ψήφισε τήν άρση του έμπάργκο, καί πού τόν είχε πραγματικά συγκλονίσει γιατί δέν ήξερε τί έπρεπε νά πεί στους πρόσφυγες τής Κύπρου καί τά όρφανά του πολέμου γιά τήν Άμερική. Ήτανε πραγματικά συγκλονιστικές εκείνες οι στιγμές, όταν τόν ρωτούσαν οι πρόσφυγες τής Κύπρου γιά τήν άπόφαση του Κογκρέσσου.

Διακοπόμενος από τά χειροκροτήματα καί τίς έπευφημίες του άκροατηρίου ό κ. Άθανσον τόνισε ότι, έστω καί άν τό Κογκρέσσο ψήφισε τήν άρση του έμπάργκο, υπάρχουν άνθρωποι καί ήγέτες στήν Άμερική πού θά συνεχίσουν τόν άγώνα γιατί ό άγώνας δέν χάνεται μέ τήν άπώλεια μιάς μάχης. Υπάρχουν, είπε ό άνυπέρβλητος κ. Άθανσον, άνθρωποι καί ήγέτες στήν Άμερική σάν τόν Πώλ Σαρμπάνη, τόν Τζών Μπραδέμα τόν Μπέντζαμιν Ρόζενθαλ, τόν Γκάς Γιάτρον καί άλλους πού δέν θά έπιτρέψουν τήν συνέχιση ή καί τήν επανάληψη τής άδίκιας.

Καταφέρθηκε όμως καί κατά του Προέδρου Κάρτερ καί τής Κυβερνήσεώς του, πού αλλάζουν τακτική καί πολιτική ανάλογα μέ τό πού φυσά ό άνεμος κι' αυτό γιατί δέν είναι διατεθειμένοι νά χάσουν τά αξιώματά τους, έστω καί άν πρέπει νά παραβούν τίς άρχές τους.

Συνεχίζοντας ό Δήμαρχος του Χάρτφορντ τόνισε ότι, όταν έχουμε στό Κογκρέσσο ανθρώπους σάν τόν κ. Ρόζενθαλ πού υποστηρίζουν όχι μόνο τά δίκαια τής Κύπρου αλλά άρχές αιώνιες καί παγκόσμιες, δέν μπορεί παρά νά επικρατήσει τό δίκαιο.

Σημαντικές εισφορές είχαν γίνει από τούς παρισταμένους στήν τιμητική δεξίωση γιά τήν ένίσχυση τής προεκλογικής έκστρατείας του κ. Ρόζενθαλ. Όπως είναι γνωστό οι έκλογές θά διεξαχθούν στίς 7 Νοεμβρίου καί αποτελεί καθήκον Ιερό αλλά καί ύποχρέωση όλων των μελών τής παροίκιας νά δώσουν αυθόρμητα καί χωρίς δισταγμό τήν ψήφο τους στόν έκλεκτό αυτό πρωταγωνιστή των δικαίων τής Κύπρου καί τής Ελλάδος γενικώτερα. »

ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΒΡΑΙΩΝ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Στό περιοδικό «**Επίκαιρα**» (12.10.1978) έδη-
μοσιεύθη τό παρακάτω άρθρο του κ. Θεοφ. Βώ-
κου:

Πολλά ελέγχθησαν από πολλούς και κατά καιρούς, σχετι-
κά με τις σχέσεις Έλλήνων και Έβραίων ανά τους αιώνες
και σήμερα. Μιά ακόμα άποψη που δεν στηρίζεται σε
προσωπικές εκτιμήσεις και συμπεράσματα αλλά σ' αυτά
τοῦτα τὰ πράγματα, όπως τὰ εμφανίζουν τὰ αδιάψευστα Ι-
στορικά γεγονότα, είναι, κατά τή γνώμη μας, αναγκαία γιά
τόν σχηματισμό τής σωστής εικόνας.

Η Ιστορία μας λέγει: Δύο διαφορετικοί λαοί, ένας άριας
καταγωγής και ένας σημιτικής, και δύο διαφορετικά πνευ-
ματικά ρεύματα, ένα δυναμικό και τό άλλο παθητικό, διε-
μόρφωσαν κατά τήν διαδρομή των αιώνων τό σημερινό
πολιτισμό στό χώρο που καλούμε ΔΥΣΙΣ και τή σκέψη που
καλούμε «δυτική»: ό ελληνικός και ό βεβραϊκός. Ό πρώτος
έκυριάρχησε μέχρι τέλους τής προχριστιανικής χρονολο-
γίας, στήν εποχή που ονομάζεται είδωλολατρική, ό δεύτε-
ρος, σε σύζευξη με τόν πρώτο έδημιούργησε τήν μονοθε-
ϊστική εποχή, καλύπτοντας τό θρησκευτικό κενό των Έλ-
λήνων με τήν έπιβολή τής δικής του θρησκείας υπό τήν έ-
ξελιγμένη και κατάλληλη γιά τήν αποδοχή της από τούς άμ-
φισβητίες Έλληνες και Έλληνόφωνους μορφή του Χρι-
στιανισμού. Μιάς θρησκείας που και σήμερα ακόμα παρα-
μένει καθιερωμένη και ισχύουσα σε όλον τό γεωγραφικό
χώρο τής Δύσεως. Έδώ, έχοντας πάντα υπόψη μας ότι έ
Χριστιανισμός είναι μία αίρεση του Ιουδαϊσμού, όπως τό
δόγμα των Διαμαρτυρομένων, Βαπτιστών, Εύαγγελιστών
κλπ. είναι αίρέσεις του Χριστιανισμού, δεν πρέπει να απο-
δώσουμε τήν έπικράτηση τής βεβραϊκής θρησκείας σε δήθεν
συμμοσίες Σιωνιστών (τά περί πρωτοκόλλου τής Σιών
κλπ. απέδειχθησαν χαλκήματα τής 'Οχράνας) αλλά - γιά να
χρησιμοποιήσουμε έναν σύγχρονο όρο - στήν καθάρη Ι-
στορική αναγκαιότητα.

Τούτη η αναγκαιότητα ανέκυψε από τό γεγονός τής βα-
θμιαίας χαλάρωσης μέχρι έκμηδένισης του θρησκευτικού
συναισθήματος στόν ελληνικό κόσμο, που άρχισε ήδη με-
σούντος του χρυσού αιώνας. Είναι γνωστό ότι η θρησκεία
είναι η πηγή ζωτικότητας του κάθε λαού και ότι η άποδυ-
νάμωσή της οδηγεί στήν παρακμή του πολιτισμού του κά-
θε λαού. Τό πρώτο πλήγμα έναντίον του θρησκευτικού
συναισθήματος των Έλλήνων καταφέρθηκε από τούς σο-
φιστές, που έδίδασκαν ότι ό άνθρωπος είναι η ανωτάτη ά-
ξία, μέτρο γιά τις άλλες αξίες και δημιουργός θεών καθ' ό-
μοίωσή του. Ακολούθησε ό Εύριπίδης, που με τις 'Τρωά-
δες' του έκμηδένισε τήν έμπιστοσύνη στή δικαιοσύνη των
θεών. Αργότερα, ό 'Επίκουρος δίνει ένα ακόμα πλήγμα ύ-
ποστηρίζοντας ότι «οι θεοί υπάρχουν μόν, αλλά δεν έπεμ-
βαίνουν στά ανθρώπινα». (Ό 'Επίκουρος δεν μπορούσε να
άρνηθεί εύθέως τήν ύπαρξη θεών: Ό Σωκράτης είχε θα-
νατωθεί ως είσαγών καινά δαιμόνια. Ό Άναξαγόρας και ό
Πρωταγόρας αύτοεξορίσθηκαν ως άσεβει. Τό ίδιο και ό μέ-

γας Άριστοτέλης αύτοεξορίσθηκε στή Χαλκίδα γιά να μην
ύποστεί τήν τύχη του Σωκράτη, κι έτσι ό 'Επίκουρος με τόν
διαζευστικό του άφορισμό έγλύτωσε από τήν καταδίωξη
του τότε κατεστημένου). Βέβαια, η έκμηδένιση τής πίστης
στό Δωδεκάθεο έπιβραδύνθηκε από τή διδασκαλία των
Στωικών, τής οποίας στοιχεία δανείσθηκαν οι Ιδρυτές τής
Χριστιανικής θρησκείας γιά να κάνουν τόν Χριστιανισμό
δεκτικό στόν ελληνόφωνο κόσμο. Πάντως, στό τέλος τής
είδωλολατρικής χρονολογίας όσοι Έλληνες, Ρωμαίοι κλπ.
δέν έπίστευαν πλέον στό Δωδεκάθεο ούτε στόν Λόγο των
Στωικών και στίς Έννεάδες του Πλωτίου, άναζητούσαν
θεότητες γιά λατρεία στήν αιγυπτιακή θρησκεία (Ό Πλού-
ταρχος ήταν Ιερέας τής 'Ισιδας). Έτσι, ό 'Απόστολος των
Έθνών βρήκε έναν κόσμο σχεδόν άδείο από θρησκευτικό
συναίσθημα και έγέμισε τό κενό με τή διδασκαλία του Να-
ζωραίου.

Από κεί και πέρα μέχρι σήμερα, ό πολιτισμός τής Δύσης
διαμορφώθηκε υπό τήν έπίδραση των δύο πνευματικών
ρευμάτων: του βεβραϊκού, μέ έντονο στοιχείο τό θρησκευ-
τικό, και του ελληνικού, μέ προεξάρχον στοιχείο τόν Όρθό
Λόγο, που έκανε τήν επανεμφάνισή του στήν Άναγέννηση
και τούς μετέπειτα χρόνους τής Διαφώτισης. Οι Ρωμαίοι
και οι Βυζαντινοί επέδρασαν κυρίως στόν νομικοστρατιω-
τικό τομέα.

Η αντίληψη ότι ό σημερινός πολιτισμός τής Δύσης στη-
ρίζεται στήν ελληνορωμαϊκή κληρονομιά είναι, κατά τό ά-
νωτέρω πραγματικά στοιχεία, έσφαλμένη. Τό σωστό είναι
να λέμε πως ό,τι καλούμε «Δύσις» είναι εξέλιξη τής έλλη-
νοβεβραϊκής - βεβραϊκής, όπως είπαμε, με τή μορφή του Χρι-
στιανισμού - συνεργασίας και κληρονομιάς.

Έχοντας, υπόψη τά άνωτέρω άναμφισβήτητα γεγονότα,
πρέπει να παραδεχτούμε ότι η είσβολή των Έβραίων στόν
ελληνικό και ελληνιστικό πνευματικό χώρο δεν εξημέωσε -
μάλλον ώφέλησε - τόν ελληνισμό και τούς άλλους λαούς
που πήραν τά φώτα τους μέσω των Έλληνορωμαίων και
των Βυζαντινών. Μέχρι και σήμερα διατηρούμε και σεβό-
μαστε τή θρησκεία τους, τό Χριστιανισμό, που δεν είναι
άλλη από τήν συμπλήρωση τής Ιουδαϊκής θρησκείας. Καί,
αντί οι εύρωπαϊκοί κυρίως λαοί να είναι εύγνώμονες στους
Έβραίους γιά τόν παραπάνω λόγο, τούς κατεδίωξαν κατά
τή διαδρομή των αιώνων και μερικοί μάλιστα καθιέρωσαν
και τό «γκέττο». Είναι η συμπεριφορά των εύεργηθέν-
των πρός τόν εύεργέτη, μέ άλλα λόγια, η άχαριστία. Χαίρο-
μαι που έμεις οι Έλληνες μάλλον φιλική συμβίωση είχαμε
μέ τούς Έβραίους κατά τήν όλη διάρκεια των 2.000 χρό-
νων. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ακόμα ότι στούς νεώτερους
χρόνους οι Έβραίοι, μέσω των τεκτονικών τους και άλλων
μυστικών εταιρειών, έβοήθησαν έμμεσα τόν ελληνικό λαό
στήν Έπανάσταση του 21, ύποστηρίζοντας τήν Φιλική
Έταιρεία, έξω και εδώ. Βέβαια, καθόλη τήν μακρά μας Ι-
στορία υπήρξαν και κακοί Έβραίοι - πρόσφατα ό Κίσινγκερ -
που εξημέωσαν τήν Ελλάδα αλλά δεν πρέπει να στη-
ρίζουμε τά συμπεράσματά μας στίς εξαιρέσεις.

Όπως προκύπτει από τή σύντομη επισκόπηση των Ι-
στορικών γεγονότων που άφορούν τήν έκούσια αλλά και
πολλές φορές άναγκαστική συνεργασία Έλλήνων και
Έβραίων, ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΛΑΩΝ ΕΙ-
ΝΑΙ Η ΣΤΕΝΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ σέ όλους
τούς τομείς. Οι Έβραίοι είναι τό ίδιο σαν τούς Έλληνες
διασκορπισμένοι σε μικρές ομάδες στήν Υφήλιο και δια-
θέτουν πολύ περισσότερη δύναμη, πολιτική και οικονομί-
κή, από τούς Έλληνες. Είμαι τής γνώμης, πως αν έξακο-
λουθήσει και τονωθεί περισσότερο η συνεργασία του
'Απόδημου Έλληνισμού ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙ-
ΚΑΝΩΝ, με τό άπανταχού βεβραϊκό στοιχείο, όλα τά έθνικά
μας θέματα θα εύωδοθούν έξ του άσφαλου.

ΙΣΑΑΚ ΜΠΑΣΕΒΙΤΣ ΣΙΓΚΕΡ: ΒΡΑΒΕΙΟ ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 1978

Τό κορυφαίο φιλολογικό γεγονός του 1978, όπως άλλωστε και κάθε χρονιάς, είναι η άπονομή του βραβείου Νόμπελ λογοτεχνίας. Τό βραβείο άπενεμήθη, όπως είναι γνωστό, στον Ίσαάκ Μπάσεβιτς Σίγκερ, Ξανν Άμερικανό συγγραφέα, πολωνικής καταγωγής και Έβραίο τό θρήσκειμα.

Στήν άπόφασή της ή έπιτροπή κρίσεως του βραβείου Νόμπελ άνέφερε σάν αίτιολογικό: «Ή γεμάτη πάθος άφηγηματική τέχνη του, άντλώντας έμπνευση άπό τήν πολωνοεβραϊκή παράδοση, ένσαρκώνει και προσωποποιεί τήν παγκόσμια άνθρώπινη μοίρα».

Έγκυροι διεθνείς κύκλοι ετόνιζαν ότι μέ τό νά τιμηθεί ένας συγγραφέας πού γράφει πάντα στή γλώσσα γιντίς, είναι σάν νά ύποστηρίζεται έπίσημα ότι τό Ίσραήλ δέν είναι μόνο ένα έθνος, αλλά και ένας πολιτισμός.

Ό Χένρυ Μίλλερ τοποθετεί τόν Σίγκερ επάνω άπό όλους τούς συγχρόνους συγγραφείς. Ό Ζάν ντ' Όμερσον, τής Γαλλικής Άκαδημίας, άνακαλύπτοντάς τον έδώ και δύο χρόνια, είπε ότι είναι «ένας πολύ μεγάλος συγγραφέας». Καί όμως ό συγγραφέας και τών βιβλίων: «Ό Σκλάβος», «Μάγος του Λουμπλίνου», «Τό στέμμα τών φτερών» παρέμενε άγνωστος.

Μιά συνέντευξη μέ τόν Σίγκερ

Ό Συδβαίν Ζεζέλ, άπεσταλμένος τής «Φιγκαρό» στίς Ήνωμένες Πολιτείες κατάφερε νά πάρει άπό τόν Ίσαάκ Σίγκερ, παρά τίς συνήθειες αυτού του τελευταίου, μία άρκετά μεγάλη συνέντευξη, τά κυριότερα σημεία τής όποιας παραθέτουμε κατωτέρω:

Νάτον λοιπόν στό Μανχάτταν, σέ ένα σκοτεινό κτίριο, μακριά άπό τή Νέα Ύόρκη. Ό Ίσαάκ Σίγκερ άνοίγει τήν πόρτα. Καχεκτική σιλουέττα μέ έντονα τά ίχνη του χρόνου. Ή Ντεμπόρα, ή γραμματέας του, ετοιμάζει τό σάι μέ τά βουτήματα. Τό διαμέρισμα είναι άνετο και φθηνό. Βιέννη; Βαρσοβία; Παρίσι; Τί σημασία έχει. Είναι ένας Εύρωπαίος έξορισμένος συγγραφέας πιά απλά, πού κατέφυγε έδώ γιά νά συνεχίσει ακούραστα τό έργο του.

Χαμογελά. Τά μάτια του φωτίζονται. Ό έπισκέπτης νοιώθει άνετα σάν νά έχει άπέναντί του ένα παλιό φίλο. Ό Σίγκερ μιλά άργά, ήρεμα, μέ τόν τόνο τής νιότης του άπό τόν όποιο δέν μπόρεσε ή δέν θέλησε ποτέ νά ξεφύγει. Καί μέσα στή μουσικότητα τών φράσεων του άκούτε, θά έλεγε κανείς, σάν σέ ήχώ τήν φωνή τών ήρώων αύτών πού δέν έπαψε ποτέ νά πε-

ριγράψει: τά παιδιά του γκέτο, οι θαυμάσιοι ραββίνοι, οι διανοούμενοι του Μπρούκλιν. Καί ή περιγραφή του δέν σταματά στό έργο του ζωγράφου. Ό Σίγκερ ξύνει μέ τά νύχια, θά έλεγε κανείς, σκάβει και χώνεται μέχρι τά ένδόμυχα τής καρδιάς.

Άς τόν ακούσουμε όμως:

«Όχι δέν ύφίσταται έβραϊκή σχολή Νεοϋορκέζων συγγραφέων. Αυτό τό είπαν οι κριτικοί. Ύπάρχει μόνο ένας όρισμένος αριθμός Άμερικανών συγγραφέων πού περιγράφουν τήν πραγματικότητα αύτής τής χώρας και πού κατά τύχη έχουν γεννηθεί στήν Νέα Ύόρκη και είναι έβραϊκής καταγωγής. Όσο γιά μένα, έγώ είμαι απλώς και μόνο ένας Έβραίος συγγραφέας».

Ο ΦΛΩΜΠΕΡ ΣΤΑ ΓΙΝΤΙΣ

Ό Ίσαάκ Μπάσεβιτς Σίγκερ, πού άρχισε νά γράφει στήν έβραϊκή, εξακολουθεί και γράφει στή γλώσσα γιντίς.

Ό άνεπιώς του μεταφράζει τά κείμενά του στήν άγγλική, πού μετά ξαναδιαβάζει και διορθώνει ό ίδιος.

Αυτό πού έχει σημασία δέν είναι ή γλώσσα στήν όποία εκφράζεται κανείς. Έτσι γιά τόν έαυτό μου βρίσκω πώς έχω πολλές όμοιότητες μέ τόν Γκόγκολ, του όποιου μου άρέσει τό ύφος καθώς και οι γεμάτες θρησκευτικότητα και πνευματικότητα όρμές του. Καί άνεκάλυψα τόν Φλωμπέρ άπό κακές μεταφράσεις γιντίς. Παρ' όλο πού, όπως άνέφερα, οι μεταφράσεις αυτές ήταν πολύ κακές, κατάλαβα τήν άξία τών συγγραφέων. Δέν ξέρω γιατί, αλλά πιστεύω ότι οι Γάλλοι και οι Ρώσοι προσέφεραν πολλά στή λογοτεχνία.

— Ίσως οι μεταφράσεις αυτές στή γιντίς νά μή ήταν τόσο κακές.

— Ή λογοτεχνία κατανοείται άμέσως άπό αυτούς πού τήν άγαπούν. Έχω μεταφραστεί σέ όλο τόν κόσμο. Οι Ίάπωνες έχουν διαβάσει όλα τά βιβλία μου. Γιατί όμως είμαι τόσο γνωστός στήν Ίαπωνία; Τί βρίσκουν σέ μένα; Δέν καταλαβαίνω.

Γιός και έγγονός ραββίνων, ό Ίσαάκ Μπάσεβιτς

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 13

Ό Ίσαάκ
Μπάσεβιτς
Σίγκερ

ΤΑΛΜΟΥΔ Μιά ιστορική αναδρομή στις Ρίζες του

Τό Ταλμούδ είναι γέννημα και θρέμμα της Παλαιστίνης, της Χώρας της Βίβλου και της Μεσοποταμίας, του λίκνου του πολιτισμού. Οι αρχές της Ταλμουδικής λογοτεχνίας χρονολογούνται από τους χρόνους της Βαβυλωνιακής Έξορίας, τόν έκτο προ - Χριστιανικό αιώνα, προτού καν κάνει την εμφάνισή της η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Όταν, χίλια χρόνια αργότερα, τό Βαβυλωνιακό Ταλμούδ έλαβε την όριστική κωδικοποιημένη μορφή του, τό 500 μ.Χ., ή Δυτική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία είχε πάψει νά ύπάρχει. Αύτή ή χιλιετηρίδα αρχίζει μέ την πτώση της Βαβυλώνας, σάν παγκόσμιας δύναμης, καλύπτει τή γέννηση, τήν κατάπτωση και τήν εξάφaniση της Περσίας, της Έλλάδος και της Ρώμης και γίνεται μάρτυρας της εξαπλώσεως του Χριστιανισμού και της εξαφανίσεως της Ειδωλολατρίας από τίς Δυτικές και τίς λοιπές χώρες της Έγγύς Ανατολής.

Οι Πηγές του Ταλμούδ

Η Βαβυλωνιακή Έξορία αποτελεί σπουδαίο σταθμό γιά τήν πανανθρώπινη Ιστορία και, ιδιαίτερα, γιά τήν Ιστορία του 'Ισραήλ. Κατά τή διάρκεια της Έξορίας του ό 'Ισραήλ ανακάλυψε τόν έαυτό του. Όχι μόνο ανακάλυψε έκ νέου τήν Τορά και κατέστησε αυτήν τόν κανόνα της ζωής του, αλλά κάτω από τήν επίδρασή της αναπτύχθηκαν καινούργιοι θρησκευτικοί Θεσμοί, όπως ή Συναγωγή, δηλ. ή ομαδική λατρεία, χωρίς Ιερείς ή τελετουργία, πού είναι από τά σπουδαιότερα πνευματικά έπιτεύγματα στην Ιστορία των θρησκειών.

Μέ τήν επανεγκαθίδρυση της Έβραϊκής Κοινοπολιτείας από τόν 'Εζρά τόν Σοφέρ', ή Γραφέα, τό 444 π.Χ., ή Τορά ανακηρύχθηκε επίσημα ως ή δημόσια και ή θρησκευτική νομοθεσία της νέας Κοινοπολιτείας. Ό 'Εζρά έφερε μαζί του όλες τίς προφορικές παραδόσεις πού έδιδάσκοντο στην Έξορία και αντιμετώπισε όλα τά καινούργια προβλήματα πού παρουσιάσθηκαν στην νεοσυσταθείσα κοινότητα μέ τό αυτό πνεύμα, όπως εκείνο πού έγέννησε τή Συναγωγή.

Οι διάδοχοί του, πού αποκαλούντο Σοφερίμ («Γραφείς») ή αλλιώς «Άνδρες της Μεγάλης Συναγωγής», συνέχισαν τό έργο του. Οι διδασκαλίες τους και οι διατάξεις πού έθέτισαν έτυχαν της γενικής αποδοχής από τό λαό και έθεωρούντο πλέον ως 'Αλαχά, στην κυριολεξία «ή πεπατημένη δόδς», δηλ. ή σαφής θρησκευτική καθοδηγητήριος γραμμή γιά τόν 'Ισραηλίτη σέ ό,τι αφορούσε τήν όδό πού έπρεπε νά πορευθεί.

Όταν οι Άνδρες της Μεγάλης Συναγωγής έπαψαν νά ύ-

πάρχουν, τή θέση τους κατέλαβε τό Σανεδρίν³ της 'Ιερουσαλήμ. Άποκλειστική, χαρά γιά όλες εκείνες τίς γενιές ύπηρξε ή ένασχόλησή τους μέ τόν Θεϊκό Νόμο - τόν όποιο μελετούσαν μέρα και νύχτα. Οι εξηγήσεις και τά σχόλια εκείνα πού αφορούσαν τή διασσαφήνιση των έδαφίων της Γραφής αποκαλούνται Μιντράς: ενώ οι έπεξηγήσεις πού αφορούσαν τή διασσαφήνιση των διαφόρων νομικών κανόνων αποκαλούνται Μισνά.

Πολλές Άκαδημίες αναπτύχθηκαν γιά τή συστηματική καλλιέργεια αυτής της νέας μελέτης, καθώς επίσης γιά τήν ένδελεχή συλλογή των προφορικών παραδόσεων πού κυκλοφορούσαν από άμνημονεύτους χρόνους και πού αφορούσαν τήν όρθή τήρηση των έντολών της Τορά.

Τό κίνημα αυτό γιά τήν έντατική μελέτη της Γραφής, προκάλεσε αντίδράσεις:

Τά άριστοκρατικά στοιχεία του πληθυσμού και οι άξιωματοϋχοι - οι όποιοι αργότερα θά γίνουν γνωστοί ως Σαδουκαίοι - χωρίς κανένα ένδοιασμό διακήρυξαν ότι κάθε νόμος πού δέν αναφέρεται ρητώς στην Τορά, (δηλ. πού συμπεραίνεται μέ τή βοήθεια των έρμηνευτικών κανόνων), άποτελεί μία έπικίνδυνη και άποκρουστική καινοτομία. Αύτή ή αντίθεση των Σαδουκαίων προκάλεσε τήν άκόμη μεγαλύτερη εξέθλιψη του Προφορικού Νόμου των Γραφών, οι όποιοι αργότερα θά γίνουν γνωστοί ως Φαρισαίοι. Οι τελευταίοι έπέδωκαν τήν πλήρη και σέ βάθος

Μιά σελίδα της έλληνικής μεταφράσεως της πραγματείας «Περκέ Άβώτ» του καθηγητού Α. Π. Χαστούπη.

Ψωμη Ρη

היה תלמוד-בבלי : הלוינה מלמד ליהודים תלמוד (א)
יה שרפה מלך : תלמודה ליה : תה תורה מלך
ליהודים תלמוד מלמד : הלוינה מלמד : תלמוד
מלמד : הלוינה מלמד : תלמוד : תה תורה מלך
היה שרפה מלך : תלמוד : תה תורה מלך
תלמוד : תה תורה מלך : תלמוד : תה תורה מלך

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

1. Αι δέκα προσταγμάτων έδημιουργήθη ό κόσμος. Καί διατί διδάσκει τοῦτο (ή Γραφή). Καί δέν ήδύναται δι' ένας (καί μόνου) προσταγματος νά δημιουργηθῇ. (Ναί!) 'Αλλ' (έγένετο τοῦτο) διά νά τιμωρήσῃ ό Θεός : τοῖς άσθεῖς, αἰνίτας καταστρέψαν τον κόσμον τόν δημιουργηθέντα διά δέκα προσταγμάτων, καί νά δώσῃ ικανήν άμειβήν eis τοῖς δικαίους, αἰνίτας διατηροῦν τον κόσμον τόν δημιουργηθέντα διά δέκα προσταγμάτων.
2. Δέκα γενεά (βαρβαρίαι) από τού 'Αδάμ μέχρι τού Νώε, διά νά καταστρέψῃ (ό Θεός) γενεάν, διάση (ήτο) ή μακροθυμία ένδοσιάν Τον : διότι άπασαι αι γενεά (καίτοι) παρώργιζον Αἰών, άχρι οἱ άπέστειλε επί' αὐτῶν τή θόνην τοῦ κατακλύσμου.

§, 1. Διά δέκα προσταγμάτων όρε κα έν Γεν. 1, 5, 6, 9, 11, 14, 20, 24, 26, 28, 2, 18. Αι καί «Και εἰπεν» άπόστομος προσταγμάτων—έν-ήν δημιουργηθέντα—συνολ. ό άπόστολος έδημιουργήθη.

γνώση της Θεϊκής αποκαλύψεως. Ἡ γνώση τῶν περιεχομένων αὐτῆς τῆς ἀποκαλύψεως, ὑποστήριζαν, ἐνυπάρχει κατ' ἀρχήν στοῦ Γραπτοῦ Κείμενου τῆς Πεντατεύχου ἀλλά ἡ ἀποκάλυψη, ἡ πραγματικὴ Τορά, εἶναι ἡ ἔρμηνεία τοῦ Γραπτοῦ Κειμένου, ὅπως αὕτη παρουσιάζεται λεπτομερέστατα ἀπὸ τῆς διαδοχικῆς γενιῆς τῶν πιστῶν διδασκάλων.

Ὅλη αὕτη ἡ ἐνσυχόληση μὲ τὴ μελέτη δὲν ἀποτελοῦσε ἀπλῶς ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη γιὰ τὴ διασαφήνιση τοῦ Γραπτοῦ Κειμένου, ἀλλὰ καὶ μιά ὑπέρτατη θρησκευτικὴ ἀπασχόληση καὶ καθήκον. Πολύ ὠραία παρατήρησε ὁ Herford* πῶς: «Πέρα ἀπὸ τὴν ἀμεσότητα ἐπικοινωνίας πού προσφέρει ἡ προσευχὴ, ἡ μελέτη τῆς Τορά εἶναι ἡ δόξς γιὰ τὴν πλησιέστερη προσέγγιση πρὸς τὸν Θεό· αὕτη θὰ μπορούσε νὰ ἀποκληθεῖ σάν ἡ Φαρισαϊκὴ μορφή προσεγγίσεως τοῦ Θεοῦ».

Ἡ Μισνά

Ἡ πυρετώδης δραστηριότητα τῶν Φαρισαϊκῶν σχολῶν εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τὰ διδάγματά τους νὰ καταστοῦν δυσβάσταχτα γιὰ τὴν ἀνθρώπινη μνήμη. Διότι ὅλη αὕτη ἡ διδασκαλία ὑπῆρξε **προφορικὴ** καὶ δὲν ἐπετρέπετο νὰ καταγραφεῖ. Ἡ πρώτη προσπάθεια γιὰ τὴ συστηματικὴ τακτοποίηση ὅλου αὐτοῦ τοῦ προφορικοῦ ὕλικου ἀναλήφθηκε τὸν πρῶτο προ - Χριστιανικὸ αἰῶνα ἀπὸ τὸν **Χιλλέλ**. Αὐτὸς εἶναι ὁ περισσότερο γνωστὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς ραββίνους καὶ φημίζεται γιὰ τὴν ἀπαγγελία τοῦ Χρυσοῦ Κανόνος! «Ὁ,τιδὴποτε εἶναι σὲ σένα μισητό, μὴ τὸ κάμης στὸ συνάνθρωπό σου. Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἡ ἐπεξήγηση αὐτοῦ τοῦ κανόνος». Ὁ Χιλλέλ ὑπῆρξε ἡ προσωποποίηση τῆς πραότητος καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. «Ἀγάπα τὴν εἰρήνη καὶ ἐπέδωκε αὐτὴν· ἀγάπα τοὺς συνανθρώπους σου καὶ φέρε αὐτοὺς πλησίον τῆς Τορά». Αὐτὸ τὸ ρητὸ ἦταν τὸ χαρακτηριστικὸ του ἀπόφθεγμα. Ὁ Χιλλέλ ἦταν ἐκεῖνος πού καθιέρωσε ἐπὶ ἀρμυρνευτικούς κανόνες γιὰ τὴν ἐπεξήγηση τῆς Τορά - τοὺς συμπερασματικούς καὶ τοὺς ἀναλογικούς κανόνες, μέσω τῶν ὁποίων μπορούμε νὰ φθάσουμε στὸ βαθύτερο νόημα τῆς Γραφῆς, καὶ ὁ ὁποῖος ἐταξινόμησε ὅλο τὸν ὄγκο τῶν παραδόσεων, πού ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἀποτελοῦσαν τὸν Προφορικὸ Νόμο, σὲ ἑξὶ κύρια Τμήματα (ἡ τάξεις). Αὕτη ἡ ταξινόμηση ἐγένετο ἀποδεκτὴ κι ἀπὸ τοὺς διαδόχους του.

Ἀπὸ τοὺς 150 **Τανάιμ**⁵ ἢ «διδάσκαλους» πού δύνανται νὰ θεωρηθοῦν σάν οἱ ἀρχιτέκτονες αὐτοῦ τοῦ λαμπροῦ οἰκοδομήματος, πού ὑπὸ τὴν τελειοποιημένη του μορφῆς εἶναι γνωστὸ ὡς **Μισνά**, θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε, ἐκτός τοῦ Χιλλέλ, ἄλλους τρεῖς. Αὐτοὶ εἶναι ὁ **Γιοχανάν μπέν Ζακκάι**, ὁ **Ραμπὶ Ἀκίβα** καὶ ὁ **Ραμπὶ Γεουδά Ἀνασί**.

Ἀπ' αὐτοὺς ὁ Γιοχανάν μπέν Ζακκάι ὑπῆρξε ὁ νεώτερος ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ Χιλλέλ. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος πού στήν Ἀκαδημία του, στὴ **Γιάβνε**⁶, διέσωσε τὸν Ἰουδαϊσμὸ ἀπὸ τὸ ναυάγιο τῆς Ρωμαϊκῆς καταστροφῆς πού εἶχε ἐνσκήψει στὸ Ἰουδαϊκὸ ἔθνος, τὸ 70 μ.Χ. Ἡ Γιάβνε κατέστη τότε τὸ κέντρο τῶν Ἰουδαϊκῶν μελετῶν καὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ὅπως κάθε ἄλλος σύγχρονος ραββίνος ἔτσι κι αὐτὸς κέρδιζε τὸ ψωμί του ἀπὸ τὴ χειρωνακτικὴ ἐργασία. Ὁ Ἰουδαϊσμός, ὑποστήριζε, μπορεῖ νὰ ἐπιζήσει παρὰ τὴν πολιτικὴ καταστροφὴ καὶ διὰ τὴ **ἀγαθοεργία καὶ ἡ ἀγάπη γιὰ τὸ συνάνθρωπο** ἀντικατέστησαν τὸ Τελετουργικὸ τῶν Θυσιῶν. «Μιά καλὴ καρδιά», διακήρυξε, «Εἶναι τὸ σπουδαιότερο πρᾶγμα στὴ ζωὴ».

Στὴν ἐπόμενη γενιά ὁ Ἀκίβα ὑπῆρξε ὁ συγγραφέας μιᾶς συλλογῆς παραδοσιακῶν νόμων, ἀπὸ τὴν ὁποία, ἀργότερα, ἀναπτύχθηκε ἡ Μισνά. Αὐτὸς ὑπῆρξε ὁ μεγαλύτερος ραββίνος τῆς γενιᾶς του καὶ ὅλων τῶν μετέπειτα χρόνων, ἐκεῖνος τὸν ὁποῖο - ὅπως ἀναφέρει ὁ Θρόλος - ἀκόμη κι ὁ Μωυσῆς ἐξήλεψε, ὅταν σὲ ἓνα δράμα τὸ δόθηκε ἡ δυνα-

Ὁ Ἐζρά Ἀσφὲρ διδάσκει τὴν Τορά στὸ λαό. Ἀπὸ τὴ Μενορά ἔμπροσθεν τῆς Κνέσετ, Ἱερουσαλὴμ.

τότητα νὰ δεῖ τὸ ἀπώτατο μέλλον. Τὸ ὅξυ καὶ διαπεραστικὸ μυαλό του τὸν βοήθησε νὰ ἀνακαλύψει κάποια βιβλικὴ ρίζα γιὰ τὴν κάθε διάταξη τοῦ Προφορικοῦ Νόμου.

Ἡ μυθιστοριογραφία μᾶς φωτίζει μὲ πάμπολλα ἔργα καὶ θρύλους τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ραββίνου καὶ μυστικιστῆ. Τὸ 132 πέθανε, ἔναν μαρτυρικὸ θάνατο γιὰ χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Λαοῦ του.

Τὴν ἡμέρα πού πέθανε ὁ Ἀκίβα γεννήθηκε ὁ Ραμπὶ Γεουδά Ἀνασί, ἡ κοινῶς ἀποκαλούμενος «Ραμπί». Ὑπῆρξε ἀπόγονος τοῦ Χιλλέλ, ἑβδόμη γενιά. Ἦταν ἀνθρωπος ἀσυνήθιστης ἱκανότητος, εὐρείας κοιλτοῦρας καὶ ὑψηλῶν ἀρετῶν. Σάν Πατριάρχης - πνευματικὸς ἡγέτης τῆς γενιᾶς του - ἔθεσε σάν σκοπὸ του τὴν ἐξασφάλιση τῆς θρησκευτικῆς ἐνότητος μὲ τὴν ἐγκαθίδρυση ἐνός Κώδικα πού θὰ τύχαινε τῆς γενικῆς καὶ ἀδιαφιλονίκητης ἀποδοχῆς. Γιὰ αὐτὸ τὸν σκοπὸ ἐξέτασε ἐκ νέου τὸ σύνολο, ὅλων τῶν διατάξεων πού εἶχαν συσσωρευθεῖ μὲ τὴν πάροδο τῶν αἰώνων, κοσκινίζοντας καὶ τακτοποιώντας, συντομεύοντας καὶ ἀπλοποιώντας· συχνὰ δὲ ἐνσωμάτωσε καὶ τίς γνώμες τῶν προγενέστερων διδασκάλων ὅπως αὐτὲς εἶχαν παραληφθεῖ. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἡ Μισνά δὲν ἀποτελεῖ ἓνα ἀπόλυτο «καλουπιασμένο» ἔργο. Εἶναι ἓνα πολυσύνθετο ἔργο. Ἰσως, καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀντικατέστησε ὅλες τῆς λοιπῆς προγενέστερες ἀνθολογίης τοῦ παραδοσιακοῦ νόμου καὶ γρήγορα κατέστη Κανόνας.

Διαίρεση τῆς Μισνά

Δὲν γνωρίζουμε τὸ ἀκριβὲς ἔτος πού ὁ Ραμπὶ ἐπέφερε τίς τελευταῖες βελτιώσεις στὸ ἔργο. Κατὰ τὸ τελευταῖο στάδιο τῆς ζωῆς του ἀνέλαβε μιά πλήρη ἀναθεώρηση τῆς

Μισνά, πιθανόν κατά τό έτος 220. Μέ αυτή τήν τελική μορφή ή Μισνά διαιρείται σέ έξι **Τμήματα**:

- 1) **Ζεραΐμ**: άγροτικοί νόμοι, συμπεριλαμβάνει έντεκα πραγματείες ή λέ πρώτη «**Μπεραχότ**» άσχολεΐται μέ τίς προσευχές.
- 2) **Μοέντ**: νόμοι πού άφορούν τίς γιορτές καί τίς νηστείες, άποτελείται από δώδεκα πραγματείες.
- 3) **Νασίμ**: έπτά πραγματείες πού άσχολούνται μέ τή γυναίκα καί τήν οίκογενειακή ζωή.
- 4) **Νεζκίν**: σ' αυτό τό τμήμα άνήκουν οι πραγματείες πού άναφέρονται στη δημόσια καί ποινική νομολογία. ('Εδώ συμπεριλαμβάνεται καί ή πραγματεία **Περκέ 'Αβώτ**)⁷.
- 5) **Κοντασίμ**: έντεκα πραγματείες πού άφορούν τούς νόμους τούς σχετιζόμενους μέ τό **βωμό** καί τούς νόμους περί διατροφής.
- 6) **Τσαρότ**: δώδεκα πραγματείες σχετικά μέ τούς νόμους περί καθαρού κι άκάθартου.

Συνολικά υπάρχουν έξήντα - τρείς πραγματείες. Κάθε πραγματεία (Μασέχτ) διαιρείται σέ **περακίμ** (κεφάλαια), ό συνολικός άριθμός των όποιων άνέρχεται σέ πεντακόσια είκοσι τρία (523).

Χρονολογία της Μισνά

Σχετικά μέ τήν άκριβή ήμερομηνία πού καταχωρήθηκε γραπτώς ή Μισνά, διάφορες γνώμες έχουν επικρατήσει μεταξύ των 'Εβραίων μελετητών των τελευταίων έννέα αιώνων.

Οι Sherira Gaon, Rashi, Lujjatto, Rapaport καί Graetz ύποστηρίζουν ότι ό Ραμπί ταξινόμησε τή Μισνά στη σκέψη χωρίς τή μεσολάβηση χαρτιού ή μολυβιού. Τήν έδίδασε στην 'Ακαδημία του καί τή μεταβίβασε διά του προφορικού λόγου στους μαθητές του. Αύτοί μέ τή σειρά τους τή μεταβίβασαν στίς έπερχόμενες γενιές. 'Υπό αυτή τήν προφορική μορφή διατηρήθηκε μέχρι τής έποχής πού οι 'Ακαδημίες άρχισαν νά σβήνουν όπότε, **οι διδάσκαλοι των τότε ήμερών** έκριναν άναγκαία τή γραπτή καταχώριση των παραδόσεων, μεταξύ 8ου καί 9ου αιώνας μ.Χ.

'Αντίθετα μέ αυτή τήν άποψη είναι άλλοι, όχι λιγότερο περίφημοι μελετητές, οι όποιοι ύποστηρίζουν ότι ό ίδιος ό Ραμπί είναι εκείνος πού κατέγραψε τή Μισνά. Μεταξύ αύτων συγκαταλέγονται οι Yehuda Halevi, Maimonides, Abarbanel, Weiss, Geiger καί Frankel.

'Η Γλώσσα της Μισνά

'Η γλώσσα της Μισνά είναι νεο - έβραϊκή, μιά φυσιολογική εξέλιξη της βιβλικής έβραϊκής: μιά γλώσσα ζωντανή καί όχι τεχνητή (π.χ. ή Μεσαιωνική Λατινική), όπως έσφαλμένα, έχει ύποστηριχθεί από διαφόρους. Τό λεξιλόγιο καί ή φρασεολογία της φέρουν τή σφραγίδα του λαϊκού ιδιώματος. Διά τούτο καί περιέχει πληθος άραμαϊκών, ελληνικών καί λατινικών όρων καί στοιχείων, πού είχαν υιοθετηθεί από τήν καθομιλουμένη γλώσσα των άνθρώπων.

Τό Κείμενο

Τά αρχαιότερα χειρόγραφα κείμενα της Μισνά πού υπάρχουν σήμερα βρίσκονται στην **Parma** ('Ιταλίας, 13ος αιώνας), στο **Cambridge** καί στη **Νέα - 'Υόρκη** (άποσπάσματα κειμένου του 10ου καί 11ου αιώνα). 'Η πρώτη τυπογραφική έκδοση είναι της Νεαπόλεως ('Ιταλία 1492) πού συνοδεύεται από τό σχόλιο του Μαΐμονιδή. 'Η Μισνά έχει έπανειλημμένως μεταφρασθεί σέ πολλές γλώσσες⁷.

Η.Σ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- 1) Θεωρείται ό συγγραφέας του όμνυμου βιβλικού βιβλίου. Διεδραμάτισε πρωτεύοντα ρόλο στην άνοικοδόμηση του Ναού μετά τήν έπιστροφή από τή Βαβυλωνιακή έξορία. 'Ο τίτλος «Γρα-

'Ο κ. Μ. Καρπελής 'Επίτιμος Πρόεδρος των Συνεδρίων του Κ.Ι.Σ.

Τό 8ο Τακτικό Συνέδριο των 'Αντιπροσώπων των 'Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της 'Ελλάδος, πού συνήλθε στην 'Αθήνα στίς 9-10 Σεπτεμβρίου 1978, άπεφάσισε όμόφωνα νά όνομάσει τόν κ. Μίμην Καρπελήν, πρώην Πρόεδρο της 'Ι. Κ. Τρικάλων, 'Επίτιμο Πρόεδρο των Συνεδρίων του Κ.Ι.Σ.

Τά παιδιά μας πού πέτυχαν στά άνώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα

Μέ χαρά ανακοινώνουμε μερικά όνόματα παιδιών μας πού πέτυχαν στίς είσαγωγικές εξετάσεις στα άνώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, πού συγκεντρώσαμε από πληροφορίες. 'Αν υπάρχουν καί άλλοι έπιτυχόντες - καί σίγουρα θά υπάρχουν - πού έχουμε παραλείψει, από έλλειψη πληροφοριών, ζητάμε συγγνώμη καί παρακαλούμε νά μάς τό γνωρίσουν.

'Αθηνών: Σάρα Δ. Λεβή, Νομική Ξάνθης
Λούνα Σ. Σαμπεθαί Χημικό Φυσικομαθηματικής 'Ιωαννίνων.

Ρεβέκκα Σαμουήλ ΑΣΟΕΕ 'Αθηνών

Θεσσαλονίκης: Λάζαρος Α. Σεφικά Νομική Θεσσαλονίκης, Λίνα Σ. Φλωρεντίν Βιολογικό Φυσικομαθηματικής Θεσσαλονίκης

Λαρίσης: Ρένα 'Αβρ. Φρανσές ΑΣΟΕΕ 'Αθηνών

Βόλου: 'Αβραάμ 'Ι. Λεβής Πολυτεχνείο Ξάνθης
'Ιωαννίνων: 'Ιεσονά 'Αβρ. Νεγρίν Πολυτεχνείο 'Αθηνών

φέας» είναι ένδεικτικός της ύψηλης του θέσεως στην Βαβυλωνία, κατά δέ τόν Schaefer υπήρξε άξιωματούχος στην Περσική αούλή επί των έβραϊκών υποθέσεων. 'Εκτοτε «Γραφείς» άποκαλούνται οι έρμηνευτές καί διδάσκαλοι του νόμου. Σήμερα, «Γραφείς» άποκαλούνται οι έμπειρότατοι γραφείς του Ξέφερ - Τορά, των Τεφιλίν, Μεζουζότ κλπ.

- 2) 'Ο Θεσμός της «Μεγάλης Συναγωγής» εμφανίστηκε κατά τήν Περσική περίοδο, ό δέ 'Εζρά θεωρείται ό ήγέτης της. 'Αναπτύχθηκε άμέσως μετά τήν περίοδο των Προφητών σάν «ένα μεγάλο νομοθετικό καί διοικητικό σώμα».

- 3) 'Οροι προερχόμενοι από τήν ελληνική λέξη «συνέδριον», πού χαρακτηρίζει τό άνώτατο θρησκευτικό καί δικαστικό σώμα της Παλαιστίνης, κατά τήν Ρωμαϊκή έποχή καί μέχρι τής καταργήσεως του Θεσμού του Πατριαρχείου (περί τό 425 μ.Χ.).

- 4) 'Αγγλος θεολόγος (1860 - 1950), μελετητής του 'Ιουδαϊσμού. 'Απελευθερωμένος από παντός είδους προκαταλήψεις, εργάστηκε άκαταπόνητα γιά τήν άντικειμενική καί άμερόληπτη παρουσίαση του Φαρισαϊκού 'Ιουδαϊσμού.

- 5) Στόν ένικό **Τάνα** (από τήν άραμαϊκή ρίζα **τενί**, «μεταβιβάζω προφορικώς», «μελετώ», «διδάσκω»). 'Ετσι άποκαλούνται οι διδάσκαλοι πού μνημονεύονται στη Μισνά έν άντιθέσει πρós τούς μεταγενέστερους διδάσκαλους, τούς **'Αμοραΐμ**.

- 6) Πόλη δυτικά της 'Ιερουσαλήμ από τούς βιβλικούς χρόνους, ή γλώστη **Ίάμνια**.

- 7) Στην ελληνική γλώσσα υπάρχει σέ μετάφραση ή πραγματεία «Περκέ 'Αβώτ - ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΑΤΕΡΩΝ», μέ είσαγωγή καί σχόλια από τόν Καθηγητή 'Αθαν. Π. Χαστούπη (Θεσ/νίκη, 1961).

1. ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΩΝ

‘Ελευθερία (Λαρίσης): Σέ χρονογράφημα του Λαρισαίου αναφέρεται ότι:

«Οι ‘Ισραηλῖτες Λαρίσης γιόρτασαν τήν πρωτοχρονιά του 5739. Όλοι τους ἀποτελοῦν ἐνεργά μέλη τῆς κοινωνίας τῆς πόλεώς μας, στήν ὁποία ἔχουν γεννηθεῖ, μεγάλωσαν κάτω ἀπό καλές καί δαχημες συνθήκες καί δημιουργήθηκαν ἐπαγγελματικά. Ἡ ‘Ισραηλινὴ Κοινότητα Λαρίσης ἦταν πάντα μία ἀπὸ τίς μεγαλύτερες τῆς χώρας μας. Ἀπὸ τὸν 7ο αἰῶνα μ.Χ. ὑπῆρχαν στήν Ἑλλάδα ‘Ισραηλῖτες πού ἀσχολοῦνταν μέ τή βιομηχανία καί τὸ ἐμπόριο, μέ κυριότερη ἐστία τῆ Θεσσαλονίκης. Κοινότητες ‘Ισραηλῖτικῆς ὑπῆρχαν καί στή Λάρισα καί τῇ Ναύπακτο, μέ τρεῖς στήν κάθε πόλη συναγωγές. Τρεῖς συναγωγές μέ ‘Ισραηλῖτικὴ Κοινότητα στή Λάρισα ἀναφέρει καί ὁ Ἑβραῖος περιηγητὴς Βενιαμὶν Τουδέλας, πού ἐπισκέφθηκε τήν πόλιν μας κατὰ τὸ ἔτος 1173. Ἀπὸ Γάλλο περιηγητὴ ἐξάλλου ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1714 «οἱ ‘Ισραηλῖτες ζοῦσαν στή Λάρισα ἀρκετὰ ἥσυχτοι καί ὅλα τὰ χρήματα διέρχονταν ἀπὸ τὰ χέρια τους. Ἀποκόμιζαν ἀρκετὰ κέρδη, τὰ ὁποῖα γνώριζαν πῶς νὰ τὰ χρησιμοποιοῦσαν». Ἀλλὰ ἐνῶ κατὰ τίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰῶνα οἱ ‘Ισραηλῖτες τῆς Λαρίσης ἀριθμοῦσαν ἀρκετές χιλιάδες, στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας περιορίσθηκαν σέ 2000, καί τὸ ἔτος 1907 σέ 169 ἐξαιτίας τῆς μεταναστεύσεώς τους στήν Παλαιστίνη κυρίως. Τὸ μεγαλύτερο πλῆγμα οἱ ‘Ισραηλῖτες τῆς Λαρίσης τὶ Σέχθηκαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς γερμανικῆς κατοχῆς, ἀλλὰ ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς ἐπέζησαν ἀναδημιουργήθηκαν πολὺ σύντομα».

«Βῆμα»: «Ἀμερικανοὶ παρατηρητὲς ἀναφέρουν πῶς ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση ἐπιτρέπει φέτος σέ περισσότερους ἀπὸ πρὶν Ἑβραῖους νὰ μεταναστεῦουν στή Δύση - ἀλλὰ ὑπάρχει ἓνας ὁρος γι’ αὐτό. Στὴ μεγάλη τους πλειονότητα ὅσοι Ἑβραῖοι παίρνουν ἀδειες ἐξόδου ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση εἶναι ἄτομα, πού γιὰ πρώτη φορὰ ὑποβάλλουν σχετικές αἰτήσεις καί δέν ἔχουν διαμαρτυρηθεῖ ὡς τώρα δημόσια γιὰ τήν παρεμπόδιση τους νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση. Ἡ ἐξοδὸς δέν ἐπιτρέπεται σέ γνωστὸς διαφωνοῦντες».

«Θεσσαλονίκη»: Ὁρολογιακὲς βόμβες ἐναντίον ἐβραϊκῶν στόχων ἐποπεθετήθησαν στὸ Δ. Βερολίνο (18/10).

«Νέα»: Ρεπορτάζ γιὰ τὴ δράση τῶν νεοναζιστῶν πού ἀνησυχεῖ τήν κυβέρνησι τῆς Βόννης, καθὼς οἱ «νεοναζιστικὲς ὁμάδες ἐντένουν τὴ δράση τους καί τὴ μαχητικότητά τους, ἀντιγράφοντας τήν τρομοκρατικὴ τακτικὴ τῶν ἀναρχικῶν» (19/10)

«Ἐπίκαιρα»: Σέ ἐπιστολὴ του ὁ κ. Ἰαν. Φριζῆς ἐξηγεῖ τὸ περιεχόμενο, τὴ σημασία καί τὸ ρόλο τοῦ Σιωνισμοῦ στὴ διενθὴ κοινότητα (19/10).

«Ταχυδρόμος»: Σέ ἀνάλυση τοῦ κ. Σ. Γρηγοριάδου γιὰ τήν «Πεθαμένη ἱστορία τοῦ Μακεδονικοῦ» περιέχονται καί τὰ παρακάτω ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα: Σήμερα, ἡ ἑλληνικὴ Μακεδονία ἔχει μίαν ἐθνικὴ καθαρότητα μοναδική. Ἀλλοτε - ἐπὶ τουρκοκρατίας - ἀποτελοῦσε μωσαϊκὸ ἐθνολογικόν. Καί, σύμφωνα μέ τὰ ἐπίσημα ἑλληνικά στοιχεῖα, τὸ 1912, ὅταν ἡ χώρα προσαρτήθηκε στήν Ἑλλάδα, τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο εἶχε τὴ σχετικὴ πλειοψηφία. Τότε, σέ πληθυσμὸ 1.205.000 ψυχῶν, ἡ κατανομή ἦταν: Ἑλλήνες 513.000 ἢ 42,6%. Μουσουλμάνοι 475.000 ἢ 39,4%. Σλαβόφωνοι 119.000 ἢ 9,9%. Ἑβραῖοι καί ἄλλοι 98.000 ἢ 8,1%.

Ἀλλὰ, μετὰ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ (1922) καί τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν (1924), ἀλλάξε ἀπὸ τὰ θεμέλια ἡ ἐθνολογικὴ σύνθεσις. Καί τὸ 1926, ἡ κατανομή, σέ 1.511.000 κατοίκους ἦταν: Ἑλλήνες 1.341.000 ἢ 88,8%. Μουσουλμάνοι 2.000 ἢ 0,1%. Σλαβόφωνοι 77.000 ἢ 5,1%. Ἑβραῖοι καί ἄλλοι 91.000 ἢ 6%.

Ἀκολούθησαν οἱ μετακινήσεις τῶν σλαβοφώνων, κατὰ τὴν πολεμικὴ περίοδο (1914 - 1949), ἐνῶ παράλληλα ἐξοντώθηκαν οἱ 70.000 Ἑβραῖοι τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς. Ἔτσι, οἱ σλαβόφωνοι ἀπόμειναν 20.000 περίπου ἢ 1,1% καί οἱ Ἕλληνες ἀποτελοῦν σήμερα τὰ 98,8% τῶν κατοίκων». (19/10).

«Χριστιανικὴ Δημοκρατία»: Μέ τίτλον «Ἄτοπα καί πλάνες περὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ» ὁ θεολόγος κ. Χ. Ἰωαννίδης ἀπαντᾷ σέ δημοσίευμα τοῦ κ. Παλατιανῶ στήν ἴδια ἐφημερίδα. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ κ. Ἰωαννίδης ἀναφέρει ὅτι δέν πρέπει νὰ συγχέονται θέματα ὅπως «ἡ ἐνταξί τῆς Ἑλλάδος στήν Ε.Ο.Κ... οἱ θεωρίες τῶν Χιλιανῶν ἢ Ἰεχωβιτῶν... μέ τοὺς Σιωνιστὲς ἢ μέ κάθε ἄλλη γνωστὴ ἢ ἀγνωστὴ ὀργάνωσι θρησκευτικὴ, κοινωνικὴ ἢ πολιτικὴ πού δέν ἔχουν καμμίαν ἀπολύτως σχέσι μέ τὸ θέμα». (20/10).

«Ἀπογευματινὴ»: Σέ ἄρθρο μέ τίτλο «Μωϋσῆς, ὁ πρῶτος διαιτολόγος» ἀναφέρει: Συγκεκριμένα ἀπαγόρευσε αὐστηρά νὰ τρῶνε κάθε ζῶο πού δέν εἶχε μυτερὴ ὀπλὴ ἢ ὁποῖα νὰ καταλήγει σέ δύο νύχια καί δέν ἦταν μηρυκαστικόν. Καθὼς καί κάθε ζῶο πού πηδοῦσε καί... ἔρπετό. Οἱ σύγχρονοι διαιτολόγοι παρατηροῦν πῶς ὁ Μωϋσῆς πολὺ σωστά ἀπαγόρευσε αὐτὲς τίς τροφές, γιατί θὰ μπορούσαν νὰ προκαλέσουν στοὺς Ἑβραῖους δηλητηριάσεις καί μολύνσεις.

Ἐθναϊκὸς Τύπος: Ἐδημοσίευσεν τὴν εἰδησιὴ ὅτι: Ὁ Γερμανὸς ναύαρχος Χόρστ Βένιγκ καί ὁ ἐπιτελάρχης του ἀνακρίνονται ἀπὸ τὴ γερμανικὴ στρατιωτικὴ δικαιοσύνη μετὰ ἀπὸ καταγγελία σοσιαλδημοκράτου βουλευτῆ ὅτι ἐξαπατῶνται τὸν Καγκελλάριον τῆς Αὐστρίας κ. Κράισκυ «σοσιαλιστικὸ γουρούνι» καί «Ἑβραῖο πού ἔπρεπε νὰ εἶχε σταλεῖ στοὺς θαλάμους ἀερίων τοῦ Χίτλερ». Σύμφωνα μέ καταγγελίες αὐτοπτῶν μαρτύρων οἱ δύο ναυτικοὶ χρησιμοποίησαν τοὺς βαρεῖς αὐτοὺς χαρακτηρισμούς κατὰ τοῦ Αὐστριακοῦ Καγκελλάρου κατὰ τὴ διάρκεια γενναίας οἰνοποσίας. (27 - 28/10).

«Αὐγή»: Τό τελευταίον διάστημα στήν περιοχή Γκόλντεν Γκρήν, όπου κατοικεῖ τό ἕνα τέταρτο τοῦ συνόλου τῶν Ἑβραίων πού ζοῦν στήν Ἀγγλία, σημειώνεται ἔντονη ἀντιεβραϊκή δραστηριότητα. Σέ βαθμό μάλιστα, πού νά ἀναγκαστεῖ ὁ ραββίνος τῆς Συναγωγῆς τοῦ Βόρειου Λονδίνου, Λέσλι Χάρντμαν, νά συστήσει στούς πιστούς νά μήν κυκλοφοροῦν μόνοι, ἀλλά κατὰ ομάδες. (31/10).

2. ΠΕΡΙ ΙΣΡΑΗΛ

Εὐκαιρία γιά τήν Ἑλλάδα

ὁ Ἰσραήλο - Αἰγυπτιακός διάλογος

Αἱ σχέσεις μας μέ τό Ἰσραήλ

Μέ τόν ἀνωτέρω τίτλο ὁ ἀντιστράτηγος ἐ.ά. - τ. πρέσβυς κ. Ἰω. Α. Σορόκος, σέ ἀρθρον του στήν «Ἑστία» (12.10), γράφει μεταξύ ἄλλων: «Κλείουν, ἐφέτος, τριάκοντα ἀκριβῶς ἔτη ἀπό τῆς δημιουργίας τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ καί ἡ Ἑλλάς, μόνη μεταξύ τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἐξακολουθεῖ νά ἐφαρμόζει εἰς τό θέμα τοῦτο τήν ἰδίαν στείραν, ἀκαμπτον καί ἀποδειχθεῖσαν ἐκ τῶν πραγμάτων τόσο ἐπιζημιάν πολιτικήν, ἐμμένουσα ἀνοήτως καί κατὰ τρόπον ἀρτηριοσκληρωτικόν εἰς τήν γραμμήν, πού ὑπό ἄλλα ἐντελῶς δεδομένα καί ἀνεκπληρώτους προσδοκίας ἐτέθη ἐν ἔτει 1948. Πού νά ἐφαντάζετο, πράγματι, ὁ ἀείμνηστος Κωνστ. Τσαλδάρης, ἀντιπρόεδρος καί ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς τότε Κυβερνήσεως, ὅτι ἡ ἰδέα του ἐκείνη θά ἐρρίζωνε κατὰ τὸσον... γόνιμον τρόπον εἰς ὅλους τοὺς κυβερνήτας καί τοὺς διπλωματικούς ἐκπροσώπους τῆς μεταπολεμικῆς Ἑλλάδος! Ἀποτελεῖ πλέον θλιβεράν ἱστορίαν τό γεγονός, ὅτι ἐνῶ ψυχία μόνον ἀπό τὰ εἰς τόν Ἀραβικόν χῶρον ἐθνικά συμφέροντα περιεσώθησαν, ταυτοχρόνως πολλοί καί σοβαραί ἦσαν - καί ἐξακολουθοῦν νά εἶναι - αἱ ζημίαι μας ἀπό τήν ἀπαράδεκτον αὐτήν τακτικήν τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, αἱ ὕπηρεσίαι τοῦ ὁποῖου ὠφείλον μέ παρησίαν, γόνιμον φαντασίαν καί πρό παντός ρεαλισμόν, νά εἶχον ἐπιλύσει τό ἀρχήθεν ἄπλοῦν τοῦτο θέμα, πού κατήντησε, μόνον διὰ τήν Ἑλλάδα, Γόρδιος δεσμός καί ἀποτελεῖ, δυστυχῶς, τόν ἀψευδῆ μάρτυρα μιᾶς ζημιογόνου νοστοπρίας καί λειτουργίας τῆς Διπλωματικῆς μας Ὑπηρεσίας κατὰ τήν τελευταίαν 30ετίαν!

Ὑπάρχει, βεβαίως, ἐν προκειμένῳ, ἡ δικαιολογία ὅτι ἡ παρεμβολή, ἀπό τοῦ 1954 καί ἐντέυθεν, τοῦ Κυπριακοῦ, ἐπέβαλε τήν διατήρησιν τοῦ «ἀνοίγματος» αὐτοῦ πρὸς τόν Ἀραβικόν κόσμον καί παραλλήλως τοῦ «παγώματος» τῶν διπλωματικῶν μας σχέσεων μέ τό Ἰσραήλ. Ἀλλά καί εἰς τό σημεῖον τοῦτο τὰ γεγονότα καί αἱ ἐξελίξεις ἐπεβεβαίωσαν τήν ἐσφαλμένην γραμμήν τῆς Ἑλληνικῆς Διπλωματίας. Διότι, ἐνῶ ἡ Κύπρος - ὑπὲρ τῆς ὁποίας ὑποτίθεται ὅτι ἠκολουθεῖτο αὐτῇ ἡ σκολιά ἀτραπός - ἀπέκτα τήν ἀνεξαρτησίαν της καί ἀποκαθίστα, τήν ἐπαύριον, πλήρεις διπλωματικές σχέσεις μέ τό Ἰσραήλ, ἡ Ἑλλάς συνέχισε νά ἀκολουθεῖ, κατὰ τρόπον ἀκατανόητον, τήν ἀγονον γραμμήν τοῦ «μή θίγετε τὰ κακῶς κείμενα»!

Καί ἀφοῦ τόσαι καί τόσαι εὐκαιρίαί ἀπωλέσθησαν κατὰ τήν διαρρεύσαν 30ετίαν πρὸς τακτοποίησιν τοῦ ἀκανθώδους αὐτοῦ θέματος, ἥδη παρουσιάζεται ἄλλη μία, πιθανῶς εἰς τὴν τελευταία καί κακῶς... εὐπρεπής. Ἐννοοῦμεν τήν παροῦσαν φάσιν, πού αἱ δύο χώραι - Ἰσραήλ καί Αἴγυπτος - εἰσῆλθον εἰς τὸν παρόντα θετικόν διάλογον τῶν εἰρηνευτικῶν συνομιλιῶν καί πού ἐλπίζεται ὅτι θά καταλήξουν, ταχέως εἰς πλήρη συμφωνίαν, πρόλογον καί ἀπαρχήν μιᾶς γενικωτέρας εἰρηνεύσεως εἰς ὅλην τήν Μέσην Ἀνατολήν. Συγκεκριμένως, εἶναι πλέον καιρός τό ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν νά προετοιμάσῃ, τό ταχύτερον, τό θέμα τῆς ὁμαλοποιήσεως τῶν σχέσεων μας μέ τό Ἰσραήλ καί χωρὶς περιτ-

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Μέ τόν παραπάνω τίτλο τό «Βῆμα» καί ἡ «Βραδυνή» (26/10) ἐδημοσίευσαν τὰ παρακάτω: Ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τῶν Ἑλλήνων Ἰσραηλιτῶν σέ ὅλους τοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ ἐπίσημα ἱστορικά στοιχεῖα, εἶναι τό θέμα ἐνὸς ἐνδιαφέροντος ἀρθρου πού δημοσιεύεται στό περιοδικό «Χρονικά», μέ τήν εὐκαιρία τῆς 28ης Ὀκτωβρίου.

Στό ἀρθρον αὐτό ἀναφέρεται ὅτι οἱ Ἑλληνες Ἑβραῖοι, παρ' ὅλον ὅτι πολλές φορές - ἰδίως στά πρῶτα χρόνια τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους - ἡ θέση τους δέν ἦταν ἀπολύτως καταξιωμένη, συμμετέσχον ἰσότιμα στοὺς ἀγῶνες τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς».

τάς τυμpanοκρουσίας, νά προχωρήσῃ εἰς τὰς σχετικὰς διευθετήσεις ἀφοῦ ταυτοχρόνως, εἰδοποιήσῃ τὰς φιλικὰς Ἀραβικὰς χώρας ἐπὶ τοῦ ἀποφασισθέντος μέτρου, ὅπερ - θά ἐξηγηθῇ ἀρμοδίως - δέν στρέφεται ἐναντίον τῶν ἀραβικῶν συμφερόντων, ἀλλά μοναδικήν φιλοδοξίαν ἔχει τήν προσάψισιν τῶν ἐπὶ μακρὸν παραμεληθέντων ἑλληνικῶν συμφερόντων. Θά προστεθῇ ἀκόμη εἰς τοὺς φίλους Ἀραβας, ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἀπὸ θέσεις ἐξ ἰσοῦ φιλικὰς ἐναντι τῶν δύο πλευρῶν καί μὴ ἀποβλέπουσα εἰς ἴδια ὀφέλη ἐκ τῆς ἐπὶ μακρὸν συνεχιζομένης Ἀραβο - Ἰσραηλινῆς διενέξεως, θά εἶναι εἰς θέσιν νά βοηθήσῃ δι' οἰουδήποτε προσφόρου τρόπου, εἰς τήν ἀμβλυσίναν τῶν μεταξύ τῶν δύο στρατοπέδων διαφορῶν. Οἱ δεσμοί, ὅλλως τε, τῆς Ἑλλάδος μέ τὰς Ἀραβικὰς χώρας εἶναι τόσο μακροχρόνιοι καί στενοί, ὥστε νά παραμερίζουν ἀμέσως, τὰς οἰασδήποτε ἐπιφυλάξεις - σημείον πού ἔπρεπε ἀπὸ πολλῶν ἡδὲ ἐτῶν νά ἔχῃ ἐπισημανθῇ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς μας, ἀφοῦ ἀνταποκρίνεται εἰς μίαν εὐχάριστον πραγματικότητα καί νά εἶχε χρησιμοποιηθῇ ὡς τό κύριον ἐπιχείρημά μας διὰ τήν διευθέτησιν τοῦ θέματος. Ἐναβρύνεται, κατὰ καιροῦς, ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, διὰ τὰ «ἀνοίγματα» τῆς εἰς τήν ἀνάπτυξιν ὁμαλῶν καί φιλικῶν - κατὰ περίπτωσιν - σχέσεων, μέ ὅλας τὰς χώρας, πού ἔχομεν κοινὰ συμφέροντα καί προσφέρουν ἀμοιβαίαν ἀνταπόκρισιν. Καί ἀξίζει, πράγματι, νά ἐξαρθῇ τό γεγονός τοῦτο καί νά ἐγγραφῇ εἰς τό ἐνεργητικόν τῆς Κυβερνήσεως καί τῆς Διπλωματικῆς μας Ὑπηρεσίας. Ὅταν, ὅμως, ἡ ὀρθὴ αὐτῇ ἀρχὴ ἔρχεται νά ἐφαρμοσθῇ εἰς τήν περίπτωσιν τοῦ Ἰσραήλ, ἐμφανίζεται ἡ ἀτολμία καί ἀναβάλλεται ἡ λήψις ἀποφάσεως διὰ τήν ἐπαύριον - τακτικὴ, ἡ ὁποία διαρκεῖ ἐπὶ τρεῖς δεκαετίαι!..

Ἀποτελεῖ, βεβαίως, παρηγορίαν τό γεγονός, ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραήλ, πού ἔχει ὡσάυτως στενοὺς καί δοκιμασμένους δεσμοὺς μέ τὸν ἑλληνικόν λαόν, ἀντιλαμβάνεται μέ κατανόησιν τὰς ἐγγενεῖς μας δυσχερεῖας. Διότι δέν δύναται νά λησμονηθῇ ἡ κοινὴ τύχη τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καί τῆς

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 1978

♦ ΣΥΝΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 7

Σίγκερ απέφασε, μετά τις σπουδές του στο έβραϊκό σχολείο της Βαρσοβίας να εγκαταλείψει την οικογενειακή παράδοση για να αφιερωθεί στο γράψιμο. Πολύ νέος ακόμη, δίνει κείμενα στις έβραϊκές εφημερίδες που εξέδιδοντο τότε στην Πολωνία. Τό φάσμα του πολέμου τον οδηγεί, τό 1935, στη Νέα Υόρκη. Ήταν 31 ετών και τίποτα δεν άλλαξε στη ζωή του, εκτός από τον τόπο διαμονής. Ζει από την εργασία του στην εφημερίδα «Φόργουορντ» (Εμπρός) της Νέας Υόρκης, που κυκλοφορεί στη γιντίς και από τις εκδόσεις των νουβελλών του.

«Είχα σχηματίσει την εντύπωση πως θα παρέμεινα για πάντα άγνωστος έξω από τό μικρό κύκλο των Νεοϋορκέζων που γνωρίζουν τη γιντίς. Αυτό όμως μου άρκοῦσε: έγραφα. Εύρισκα ότι ήταν θαυμάσιο να ζω από την πέννα μου».

Όμως παράλληλα συνέθετε και μυθιστορήματα λέγοντας στον εαυτό του πως δεν θα έκδοθουν ποτέ. Ποιός Άμερικανός εκδότης θα ριψοκινδύνευε ποτέ να μεταφράσει από τη γιντίς τις σοφίες ενός άγνωστου; Τό 1947 ή γραμματεὺς της «Φόργουορντ» αναλαμβάνει από μόνη της να στείλει στοῦ «Κνόπφ» ένα κείμενο τοῦ Ίσαάκ Μπάσεβιτς Σίγκερ που βρήκε ξεχασμένο σε κάποιο συρτάρι. Επίστευε στον συγγραφέα και είχε απόλυτο δίκιο: τό θαῦμα έγινε.

— Σίγκερ; Σίγκερ; τής είπαν. Μήπως είναι ο άδελφός τοῦ συγγραφέα Ζοσουά Σίγκερ;

— Ναί άπαντά. Πρόκειται για τόν άδελφό αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως που ἤδη έσεις εκδίδετε.

— Τότε θά τό μεταφράσουμε και θά τό δημοσιεύσουμε, τής άπαντούν. Άφού είναι τής αὐτῆς οικογε-

νείας θά έχει και αὐτός ταλέντο. "Αν είμαι πολύ λίγο γνωστός σε σχέση με άλλους Άμερικανούς συγγραφείς, αὐτό οφείλεται στοῦ ότι ή καριέρα μου άρχισε πολύ άργά. Ήμουν περίπου 45 χρονών όταν δημοσιεύθηκα για πρώτη φορά στην άγγλική.

Τά βιβλία του είχαν πάντα κάποια έπιτυχία. Ποτέ του όμως δεν γνώρισε τό μεγάλο θρίαμβο, αλλά καθώς λέει ο ίδιος:

«Ο Ντοστογιέφσκι δεν ήταν ποτέ στον κατάλογο των μπέστ σέλλερς».

— Στη Νέα Υόρκη οι άνθρωποι είναι πάντα βιαστικοί, ανήσυχοι για την έπιτυχία τους. Οι συγγραφείς που ζουν εδώ παρασύρονται από τό κλίμα αὐτό.

Γι' αὐτό ακριβώς και ο Ίσαάκ Μπάσεβιτς Σίγκερ ζει στο περιθώριο. Δεν έχει ιδιαίτερη άγάπη για τή μοναξιά, άπλως και μόνο αποφεύγει τό άγχος τής ζωῆς.

Οι κριτικοί παρ' όλα αὐτά δεν τοῦ χαρίζονται. Ιδιαίτερα τόν κατακρίνουν γιατί μιλά για τά θύματα τής γενοκτονίας σαν να ήταν αὐτά ακόμη ζωντανά.

— Δεν καταλαβαίνω γιατί θέλουν να παρουσιάζω τούς μάρτυρες σαν πραγματικούς μάρτυρες. Ήταν όντα με σάρκες και αίμα όπως έμεῖς. Είχαν τά πάθη και τις χαρές τους. Νομίζω ότι έχω καθήκον να τούς παρουσιάσω έτσι όπως ακριβώς τούς γνώρισα. Τούς προσφέρω άλλωστε πολλά: στη λογοτεχνία, οι ἥρωες δεν πεθαίνουν ποτέ. Βεβαίως πολλοί πιστεύουν ότι έχω αφιερώσει όλο μου τό έργο στοῦ ίδιο θέμα. Δεν μπορώ όμως να γράφω παρὰ για πράγματα που γνωρίζω καλά. Στο κάτω - κάτω και ο Φλωμπέρ μιλούσε για τή Γαλλία και όχι για τήν Πολωνία. Εάν μπορούσα, θά έγραφα για όλο τόν κόσμο: κάθε άνθρωπος είναι ένας θησαυρός για τήν ανθρωπότητα.

Και τελειώνει ευγενικά:

— Οι πωλήσεις των βιβλίων μου έχουν φθάσει σε ένα αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο. Αὐτό όμως είναι όλο. Τίποτα δεν έχει αλλάξει στη ζωή μου. Είμαι έξ ἴσου φτωχός με τούς άναγνώστες μου. Βεβαίως έχω αρκετά χρήματα για να πάω στην καφετερία τής γωνιάς και να πιω ένα φλυτζάνι τσάι. Τί χρειάζονται όμως και τά περισσότερα;

έν Ελλάδα; Ισραηλτικής κοινότητας, ούτε η συγκινητική και μέχρις αὐτοθυσίας συμπαράστασις, που παρεσχέθη υπό των Ἑλλήνων εις τά διωκόμενα από τόν Ναζισμόν τέκνα τοῦ Ἰσραήλ.

Οι στενοί, συνεπώς αὐτοί δεσμοί τής Ἑλλάδος τόσοι με τας Ἀραβικάς χώρας, όσον και με τό Ἰσραήλ, αποτελοῦν τήν καλλιτέραν άπάντησιν εις όσους κακοπίστως θά έ-

σπευδον, ένδεχομένως, να έπικρίνουν τήν όμαλοποίησιν των σχέσεων μας με τό Ἰσραήλ. Και ταυτοχρόνως, δημιουργοῦν οι δεσμοί αὐτοί χρέος έπιτακτικόν εις τήν Κυβέρνησιν, να προχωρήσῃ, έστω και καθυστερημένως, και να ανταποκριθῇ εις τήν προσδοκίαν τοῦ έλληνικοῦ λαοῦ, δια τήν άγαστήν συμβίωσιν με όλους τούς εις τήν αντίπεραν άκτὴν τής Μεσογείου διαβιούντας λαούς».

«Θεσσαλία» (Βόλου): Δημοσιεύει έντυπώσεις από τό Ἰσραήλ τής ζωγράφου κ. Χρ. Ζώγια που έλαβε μέρος στοῦ παγκόσμιο συνέδριο τής ΦΙΖΕΤ (όργάνου τής Ούνέσκο). (24 - 30/9). Τά ίδια άρθρα σε «Έλευθερία» (Λαρίσης) και στην «Έρευνα» (Τρικάλων). Ἡ ίδια ζωγράφος όργάνωσε στοῦ Βόλο και έκθεση ζωγραφικής με πίνακές της.

«Βραδυνή»: Ρεπορτάζ τοῦ κ. Ν. Γεωργάκαλου για τήν Ἱερουσαλήμ σήμερα που είναι «Βιβλική πολιτεία με... ούρανο-ξύστες» (11/10).

«Ναυτεμπορική»: Άρθρο τοῦ κ. Άνδρ. Γ. Τ. Λασκαράτου με θέμα: «Ἰσραήλ: μιά γοργά έξελισσομένη τουριστική χώρα» (22/10).

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΜΠΑΛΦΟΥΡ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ 1918

Ἐφέτος συμπύπτει ἡ 61η ἐπέτειος ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Διακηρύξεως Μπάλφουρ (2 Νοεμβρίου 1917). Ἡ Διακήρυξις αὕτη ἀποτελεῖ τὴν πρώτη δημοσία ἀποδοχὴ ἀπὸ μέρους μιᾶς χώρας (τῆς Ἀγγλίας) τῶν ἐβραϊκῶν πόθων γιὰ τὴν ἐπιστροφή στὴν πατρίδα γῆ. Κοινοποιήθηκε ὑπὸ μορφὴ ἐπιστολῆς ἀπὸ τὸν τότε ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Μεγ. Βρετανίας Λόρδο Μπάλφουρ πρὸς τὸν Λόρδο Ρώτσιλδ, σάν ἐκπρόσωπο τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ.

Ἐκτοτε τὸ ἐβραϊκὸ ζήτημα, γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς ἐθνικῆς ἐστίας, εἰσῆλθε στὸ χῶρο τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς, μέχρις ὅτου, τὸν Μάϊο τοῦ 1948, τὸ ὄνειρο ἐγίνε πραγματικότητα, μέ τὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ.

Μέ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου αὐτῆς ἀναδημοσιεύομε ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως τῆς Βουλῆς, τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1918, τὴ σχετικὴ συζήτηση πού ἐγίνε στὸ Ἑλληνικὸ Κοινοβούλιο.

Εὐχόμαστε τὸ πνεῦμα τῆς συζητήσεως αὐτῆς νὰ ἐπικρατήσῃ καί πάλι στὶς σκέψεις ἐκείνων πού χαράζουν τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας μας.

ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Μ. Κοφίνας (βουλευτὴς Θεσ/νίκης). Αἱ εὐμενεῖς δηλώσεις, εἰς ἃς προέβη τελευταίως ὁ ἀξ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς ἐν σχέσει μέ τὴν ἀνασύστασιν Ἰουδαϊκοῦ Κράτους ἐν Παλαιστίνῃ, ἐπιβάλλουσιν εἰς ἐμέ τὸ καθῆκον ὡς Ἑλληνὰ βουλευτὴν, Ἰσραηλίτην τὸ θρήσκευμα καὶ Σιωνιστὴν διερμηνεύοντα συνάμα καὶ τὴν γνώμην τῶν ὁμοδόξων μου συναδέλφων καὶ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων Ἰσραηλιτῶν, ὅπως εὐχαριστήσω ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰς εὐμενεῖς ταύτας, δηλώσεις. Λογίζομαι δέ εὐτυχὴς διότι μοί δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ καταστήσω φανερόν διὰ τῆς παρουσίας ἐμοῦ καὶ τῶν ὁμοδόξων μου συναδέλφων ὅτι, εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, τὴν κοιτίδα τῆς ἐλευθερίας, πᾶσαι αἱ φυλαὶ διαβιοῦσιν ἐν ἀπολύτῃ ἰσότητι, ἀπολαμβάνουσαι ὅλων τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ εἶναι ἐλεύθεραι νὰ ἐκφράζωσι τὰ αἰσθήματά των. Ἡ ἀνασύστασις Ἰουδαϊκοῦ Κράτους ἐν Παλαιστίνῃ δέν εἶναι μόνον ὁ διάπυρος, ὁ διακαὴς καὶ ὁ προαιώνιος πόθος τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀλλὰ ἡ μεγάλη ἐπι-

Foreign Office,

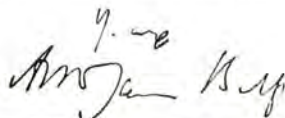
November 2nd, 1917

Dear Lord Rothschild,

I have much pleasure in conveying to you, on behalf of His Majesty's Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations which has been submitted to, and approved by, the Cabinet

"His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object. It being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country"

I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

Τὸ πρωτότυπο κείμενο τῆς ἐπιστολῆς Μπάλφουρ

θυμία καὶ τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τῶν μεγάλων συμμάχων μας πρωτοστατούσης τῆς Ἀγγλίας, αἵτινες ἀναγνωρίσασι τὸ δίκον, ὅπερ προσεγίνετο ἀπὸ αἰῶνων εἰς μίαν μεγάλην καὶ ἐνδοξον φυλὴν, ἥτις εὐρίσκεται καὶ μακράν τῆς χώρας τῶν πατέρων της ἥτις ἔχει ἀνεγνωρισμένα δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος λόγω τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος, ἐργάζονται μετὰ ζήλου ὅπως λύσῃσι τὸ μέγα καὶ ζωτικόν τοῦτο ζήτημα συμφώνως μέ τοὺς πόθους τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δέ ταύτῃ αἰσθάνομαι τὴν βαθεῖαν ὑποχρέωσιν ὅπως ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου εὐχαριστήσω τὰς συμμάχους δυνάμεις αἵτινες ἐξεδήλωσαν εὐμενεῖς διαθέσεις ὑπὲρ τῆς εὐνοϊκῆς λύσεως τοῦ ζητήματος καὶ ἰδιαίτερως τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν, ἥτις εὐθύς ὡς τὰ γενναῖα συμμαχικὰ στρατεύματα ἔθεσαν πόδα ἐν Παλαιστίνῃ ἔκαμεν ἐπίσημον δῆλωσιν διὰ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Λούδ Τζώρτζ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Μπάλφουρ, ὅτι θὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ θὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς ἀπὸ 20 αἰῶνων πόθους τῶν Ἰσραηλιτῶν διὰ τῆς ἀνασυστάσεως Ἰουδαϊκοῦ Κράτους. Ὡσαύτως καὶ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ἥτις διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Πισὸν ἐποίησας παρομοίαν ἐπίσημον δῆλωσιν. Θὰ μᾶς ἦτο λίαν ἱκανοποιητικόν, ἐνθαρρυντικόν καὶ πολῦτιμον, ἐάν ὁ ἀξ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, θελήσῃ νὰ παράσχῃ τὴν πολῦτιμον συνδρομὴν του ἐν καιρῷ εὐ-

θέτω πρὸς πραγμάτων τῶν πόθων τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Λαοῦ ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι τὸ μέλλον προώρυσται νὰ συνεχίσῃ τὴν συνεργασίαν μεταξύ τῶν δύο λαῶν Ἑλλήνων καὶ Ἰσραηλιτῶν ἐπ' ἀγαθῇ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων.

Ν. Πολίτης (Ἵπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν): Ἡδὴ ἐν Θεσ/νίκῃ ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσω τὴν εἰλικρινεστάτην συμπάθειαν τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων καὶ εἶμαι βέβαιος ὅλων τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι αἰσθάνονται τὸν πόθον τῆς ἐλευθερίας δι' ὅσους ὑποφέρουν εἰς τὰ ἐθνικά των ἰδανικά καὶ τὰ πατριωτικά των συμφέροντα, τὴν εἰλικρινεστάτην συμπάθειαν διὰ τὸ γένος τῶν Ἰσραηλιτῶν, τὸ ὁποῖον ἀπὸ 20 αἰῶνων ὑπῆρξε θῦμα παρανοήσεων καὶ καταδιώξεων.

Εἶμαι εὐτυχὴς ν' ἀνανεώσω σήμερον τὴν ὑπόσχασιν, τὴν ἥδη δοθεῖσαν, ὅτι ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ ἡ Κυβέρνησις τῶν Φιλελευθέρων θέλει καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ὑποβοηθήσῃ τὸ ἐθνικὸν ἔργον τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν πλήρει συμπενοίᾳ μετὰ τῶν μεγάλων συμμάχων τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τοὺς λόγους συμπαθείας τοὺς ὁποίους εἶχομεν διὰ τὴν Ἰσραηλιτικὴν φυλὴν, ἡ ὁποία ἐν Ἑλλάδι, ὅπως ὁ κ. Βουλευτὴς εὐηρεστήθη ν' ἀναγνωρίσῃ, πάντοτε ἔζησεν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐνομίας καὶ συνειργάσθη ἐν τῷ πεδίῳ τῆς προόδου καὶ τῆς τάξεως μετὰ λοιπὰ στοιχεῖα τοῦ πληθυσμοῦ, προστίθεται σήμερον καὶ ἕτερος τίτλος συμπαθείας. Μεταξὺ τῶν ἄλλων κοινῶν ἡ Ἰσραηλιτικὴ Φυλὴ ἔχει μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν τοιαύτην ὁμοιότητα, ὅτι εἶναι ἀμφοτέραι ἐκ τῶν φυλῶν ἐκείνων, αἵτινες ὑπεβλήθησαν εἰς διηνεκεῖς καταδιώξεις καὶ διωγμούς. Σήμερον δέ ὅταν ὁ Ἑλληνισμὸς ὑπέστη ἀληθῆ ἀφαιμάξιν ἐκ μέρους τῶν βαρβάρων τῆς Ἀνατολῆς, μετὰ συγκινήσεως προσφέρω ὅλας τὰς εὐχὰς μου πρὸς τὴν Ἰσραηλιτικὴν Φυλὴν διὰ τὴν ἐθνικὴν τῆς ἀποκατάστασιν. (Χειροκροτήματα).

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

Μηνιαῖον ὄργανον τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος
Γραφεῖα: Πειραιῶς 46, Ἀθῆναι (106) - Τηλέφ. 52.29.153

Ἵπεύθυνος συμφώνως τῷ νόμῳ: Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΚΙΣ Ἰωσήφ Λόβιγγερ (Πειραιῶς 46 — Ἀθῆναι)

Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Νίκος Τσαπίδης, μέλος τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν Περιοδικοῦ Τύπου.
Ἵπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Κατσαοῦνης ΕΠΕ, Σπ. Δοντά 10, Ἀθῆναι

ΤΕΥΧΟΣ 13 • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1978 • ΧΕΣΒΑΝ 5739

Ὁ Ἀντισημιτισμὸς τοῦ «Μαύρου Σεπτέμβρη»

Στὴν ἐρευνα τῆς Τζίλιαν Μπέκερ γιὰ «Τὰ παιδιὰ τῆς κόκκινης τρομοκρατίας», ποὺ δημοσιεύει ὁ «Ελεύθερος Κόσμος», ἀναφέρεται (13. 8. 1978) ὅτι στὸ φυλλάδιο «Δράση τοῦ Μαύρου Σεπτέμβρη στὸ Μόναχο», ἐκθειάζονται οἱ τρομοκράτες ποὺ δολοφόνησαν τοὺς 11 ἀθλητὲς τοῦ Ἰσραὴλ στὴν Ὀλυμπιάδα τοῦ Μονάχου τὸ 1972.

Κατὰ τὸ δημοσίευμα ὁ συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτὴ εἶναι «ἀντιφασιστικὴ» γιατί «ἐγίνε στὸ ἴδιο μέρος τῆς Ὀλυμπιάδος τοῦ 1936». Γιὰ τὸν θάνατο τῶν Ἰσραηλινῶν κατηγορεῖ τὸ Ἰσραήλ: «Τὸ Ἰσραὴλ ἔκαψε τοὺς ἀθλητὲς του, ὅπως ἔκαψαν οἱ Ναζὶ τοὺς Ἑβραίους».

Τὸ ἐντυπο αὐτὸ — τόσο τὸ περιεχόμενό του ὅσο καὶ ἡ ἴδια ἡ ἰδέα πίσω ἀπὸ τὴν ἐκδόσή του — μᾶς δίνει τὴν δυνατότητα νὰ διακρίνωμε τὰ στοιχεῖα ποὺ συνθέτουν τὴ γενικὴ νοοτροπία τόσο τῆς ὁμάδας Μπάαντερ — Μάινχοφ ὅσο καὶ τῶν παρομοίων ὁργανώσεων στὸν κόσμον. Οἱ δεσμοὶ ποὺ ἔχουν καὶ εἶχαν πάντα μετὰ παρόμοιες ὁμάδες καὶ ὁργανώσεις — στὴν περίπτωσί μας ἡ RAF μετὰ τὸν Μαῦρο Σεπτέμβρη καὶ τὸ Λαϊκὸ Μέτωπο γιὰ τὴν Ἀπελευθέρωσι τῆς Παλαιστίνης — ὑποχρεώνουν τοὺς «θεωρητικούς» τοὺς σέ ἀκροβασίες ἐπιχειρηματολογικῆς, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν καὶ νὰ συμβιβάσουν τίς βασικὲς τοὺς «ἀρχές» μετὰ τὴν στάσι τοὺς σέ ἐπὶ μέρους γεγονότα.

Ἡ RAF στηρίζεται πᾶν στὸν ἀντιναζισμό καὶ τὸ μῖσος πρὸς τὸ φασισμό. Ὅμως οἱ Ναζὶ ἔκαψαν τοὺς Ἑβραίους. Γι' αὐτὴ τὴν ἐνέργεια οἱ Ναζὶ εἶναι κατάπτυστοι, ὅπως καὶ γιὰ κάθε ἄλλη. Ὅμως, οἱ Ἑβραῖοι τώρα εἶναι ἐχθροὶ τῶν ὁργανώσεων τῆς Παλαιστίνης. Ἀρα οἱ Ἑβραῖοι πρέπει νὰ εἶναι ὑπεύθυνοι ὄχι μόνο γιὰ τὸν ἱμπεριαλισμὸ τῆς ἑξωτερικῆς τοὺς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ὅτι ὁ Χίτλερ τοὺς ἔκαψε!

Ὅλα αὐτὰ, βεβαίως, εἶναι ἀπλῶς σοφιστεῖες ποὺ δέν πείθουν κανέναν — ἐκτός ἀπὸ τοὺς φανατικούς τῶν διαφόρων ὁμάδων. Ὅμως, ἐξυπηρετοῦν ὅσο τίποτα ἄλλο τὴν γενικώτερη προπαγανδιστικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἀνατολικοῦ Μπλόκ.

Ἀλλωστε εἶναι σ' ὅλους γνωστὸ ὅτι ὁ «ἀντισιωνισμός» τῆς δεκαετίας τοῦ '70 ἐξυπηρέτησε τοὺς στόχους καὶ τοὺς σκοποὺς τοῦ κομμουνισμοῦ, ὅπως τὸ ἀλόγκαν τῆς «εἰρήνης» κατὰ τὴν δεκαετίαν τοῦ '60.

✱ ✱

עץ חיים היא

Δένδρον ζωῆς εἶναι ἡ Τορά...
(Παροιμ. 3:18)